

DUTCH BIRDING

VOLUME 13 • NO 4 • 1991

Dutch Birding

Postadres Dutch Birding, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, Nederland

Faxadres Dutch Birding, p/a IVN (Paul Böhre), Amsterdam, Nederland, 020-6266091

Redactiesecretariaat Gerald Oreel (020-6730710)

Redactie Arnoud van den Berg, Tom van der Have, Graham Holloway, André van Loon, Gerald Oreel, Frank Rozendaal en Hans Schekkerman; DB Actueel: Max Berlijn, Ruud van Dongen en Jaap Eerdmans

Fotografische redactie René Pop, Floris Burgwal 54, 2907 PH Capelle aan den IJssel, Nederland (010-4508879)

Productie en lay-out André van Loon (020-6997585) en René van Rossum

Advertenties Roy de Haas (03240-62819)

Redactiemedewerkers Klaas Eigenhuis, Ted Hoogendoorn, Edward van IJzendoorn, Karel Mauer en Hans van der Meulen

Abonnementen 1991: NLG 45 (Nederland) of BEF 900 (België); NLG 50 (overige landen binnen Europa) en NLG 55 (landen buiten Europa). Girorekening (Nederland) 41 48 343; girorekening (België) 000 1592468 19; bankrekening 54 93 32 065 van Algemene Bank Nederland (Amsterdam). Rekeningen tnv Dutch Birding Association, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, Nederland.

Voor abonnementen, inlichtingen en adreswijzigingen kan men zich richten tot: Dutch Birding, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, Nederland.

Dutch Birding is een tweemaandelijks tijdschrift met nummers in februari, april, juni, augustus, oktober en december. Het publiceert artikelen en mededelingen over de morfologie, systematiek, voorkomen en verspreiding van vogels in Nederland en Europa en elders in het Palearctische gebied. Het publiceert tevens bijdragen over vogels in het Aziatisch-Pacifische gebied.

Manuscripten behoren te worden uitgevoerd in machineschrift met een dubbele regelafstand en een ruime marge aan beide zijden.

Een lijst met tarieven voor de betaling van auteurs, fotografen en tekenaars is verkrijgbaar bij het redactiesecretariaat.

Dutch Birding Association

Adres Dutch Birding Association, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, Nederland

Nuts Ziektekostenverzekering NV is hoofdsponsor van de Dutch Birding Association

Bestuur Paul Knolle (voorzitter), Enno Ebels (secretaris), Arnold Veen (penningmeester), Paul Böhre (public relations), Arnoud van den Berg, Roy de Haas, Peter Meijer, Gerald Oreel en Frank Rozendaal

Bestuursmedewerkers Eugène van der Burg, Ron van den Enden, Leo Heemskerk, Ferry Ossendorp, Wim van der Schot, Kees Tiemstra, Dieuwke van der Veen en Peter van der Wolf

Travel-report service Dirk de Moes, Dartheideweg 2, 3956 NN Leersum, Nederland (03430-17115)

Telefoonlijnen 06-320 321 28 (vogellijn 50 cpm); 01720-38100 (inspreeklijn)

Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna

Adres CDNA, Postbus 45, 2080 AA Santpoort-Zuid, Nederland

Leden Arnoud van den Berg (voorzitter), Pieter Bison (secretaris 020-6715783), Rolf de By (archivaris), Klaas Eigenhuis, Cock Reijnders, Kees Roselaar, Hans Schekkerman en Gerard Steinhaus

© 1991 Stichting Dutch Birding Association. Het copyright van de foto's en tekeningen blijft bij de fotografen en tekenaars. ISSN 0167-2878.

Drukkerij Albédon/Klop BV, Postbus 3211, 2220 CE Katwijk, Nederland

WIE OP ZOEK IS NAAR DE BESTE ZIEKTEKOSTENVERZEKERING MOET ZIJN OGEN GOED OPENHOUDEN. WANT OOK OP DIT GEBIED HEB JE BIJZONDERE EN MINDER BIJZONDERE "SOORTEN". ZO MAG DE ZEKER BETER POLIS VAN NUTS BIJZONDER GENOEMD WORDEN. OMDAT HET EEN ZELDZAAM GOEDE ZIEKTEKOSTENVERZEKERING IS VOOR EEN BESCHIEDEN PREMIE (AL VANAF f26,- PER PERSOON PER MAAND!). ONTWIKKELD DOOR NUTS, SPECIALIST IN

Wie op zoek is naar de beste ziektekostenverzekering moet zijn ogen goed openhouden. Want ook op dit gebied heb je bijzondere en minder bijzondere "soorten". Zo mag de Zeker Beter Polis van Nuts bijzonder genoemd worden. Omdat het een zeldzaam goede ziektekostenverzekering is voor een bescheiden premie (al vanaf f26,- per persoon per maand!). Ontwikkeld door Nuts, specialist in

ziektekosten met meer dan 35 jaar ervaring. En niet te vergeten met een uitzonderlijke visie. Want Nuts werkt zonder winst oogmerk en uitsluitend in het belang van de verzekerde. Het is dan ook in uw belang om uw assurantie-adviseur binnenkort eens naar de Zeker Beter Polis van Nuts te vragen.

Of, dat kan ook, bij Nuts de gratis brochure "Een betere kijk op ziektekosten." aan te vragen.

NUTS ZIEKTEKOSTENVERZEKERING N.V. VERZEKEREN IS VOORUITZIEN

Stadhoudersplantsoen 214, 2517 SK 's-Gravenhage. Telefoon 070-3100614.

NATUUR & BOEK

specialist voor bioloog en natuurliefhebber

Een Witgatje is niet in de eerste plaats een klein beest, eerder een beest dat zich kenmerkt door een wit gatje, een witte stuit, een wit achterwerk. Waar een Witgat aan doet denken, laat zich raden: onder de tafel hou je stil, daar zat juffrouw Dikkebil; Dikkebil zo hiet ze - enzovoort, u kent het versje.

Een Goudhaan doet denken aan een goudfazant of aan Guus Geluk en het woord Goudhaantje geeft gedachtenassociaties van subtieler niveau; inderdaad ook aan een mooie jongen met veel geld en veel geluk. Als vogelnaam één van de zinvol gebruikte verkleinwoorden in onze taal: laat het ook nog een klein vogeltje wezen!

BLADKONING is onze aankondiging van vogelboeken. We mogen hopen dat ons gebruik van een megalomaan woord niet heeft geleid tot 't streven alle vogelnamen zonder verkleinend achtervoegsel ingang te doen vinden. We mogen trouwens hopen dat onze vogelboeken vaak zullen helpen een Bladkoninkje te vinden en herkennen.

De BLADKONING kent u nog niet? Die komt op verzoek.

NATUUR en BOEK Bankastraat 10 NL 2585 EN Den Haag

ZWARE TOCHT ~ LICHTE UITRUSTING

Om het hele jaar te kunnen kamperen, klimmen, bergwandelen, kanoën, fietsen; om 's winters te kunnen skiën heeft u een goede uitrusting nodig. Bever/E.S. heeft alles in huis voor elke tocht.

Een greep uit ons enorme assortiment:

- lichtgewicht tenten
- slaapzakken, hoge dons kwaliteit, synthetisch
- rugzakken, de grootste kollektie van Nederl.
- kleding, ventilerende regenkleding, skikleding
- dons jacks, warmte ondergoed, fiberpelstruien
- berg(wandel)schoenen
- ski's skischoenen; ook verhuur
- kaarten, reisgidsen, boeken, etc.

Kom snel eens bij ons kijken of vraag de zomer- of wintercatalogus: 070-3883700

BEVER ZWERFSPORT

ERDMAN SCHMIDT

Den Haag
Bever Boek
Rotterdam
Utrecht

Calandplein 4 2521 AB
Kaart id. 070-3883700
Adm. de Ruyterweg 33
Balijselaan 12

Arnhem
Breda
Apeldoorn

Utrechtsestr. 5
Wilhelminastr. 22
Brinklaan 45

Haarlem
Hilversum
Hoogeveen
Zijweg 63
sGravelandsweg 28
Weberstr. 7

DUTCH BIRDING TRAVEL-REPORTS SERVICE

- When you are planning a birding trip or holiday abroad, ask for recent reports of fellow birdwatchers
- Many items available, in English as well as in Dutch
- Reasonably priced (non-profit base)
- All kinds of bird, nature and travel-reports urgently required

For a free (only p&p costs) catalogue and other information, please contact:

DIRK DE MOES
POSTBUS 94
3956 ZS LEERSUM
THE NETHERLANDS
TEL: 03430 - 17115

WESTERN BIRDS

A quarterly journal of field ornithology for active birders and professional ornithologists

- *Bird identification articles* written by experts and rigorously reviewed by editorial board
- *Generously illustrated* by leading amateur and professional artists and photographers
- Articles and photographs documenting *rarities* and range extensions
- *Studies of bird distribution, abundance, behavior, migration and ecology*

WESTERN BIRDS also announces:

- WFO sponsored *pelagic trips*
- Annual conventions including field trips and bird identification presentations

To become a WFO member and receive WESTERN BIRDS send \$14.00 (\$17.00 outside U.S.) annual dues payable to Western Field Ornithologists-D, c/o Howard Cogswell, 1548 East Ave., Hayward, CA 94541, U.S.A.

Subscribers to *Dutch Birding* can claim 25% off a *British Birds* subscription.

The monthly journal for every birdwatcher

British Birds

*... full of variety ...
well illustrated ...
always readable .*

Why not give 'BB' a try?

Ask for a free sample copy from Mrs. Erika Sharrock, Fountains, Park Lane, Blunham, Bedford.

SWIFT, Objectief het verst.

SWIFT

Niet alleen professionals kiezen voor kijkers van Swift. Maar ook mensen die oog hebben voor kwaliteit tegen een scherpe prijs. Swift staat voor Amerikaans-Japanse toptechniek en een perfecte optiek. De bouw is zeer solide. Vandaar de unieke garantie. Vandaar ook aanbevolen door Vogelbescherming (de Cameo en Audubon). Dat zegt heel wat. Neem eens een kijkje. Dan ziet u 't meteen.

Importeur Benelux:
Technolyt BV Wormerveer Tel. 075-282204

DUTCH BIRDING

Tweemaandelijks tijdschrift voor elke fervente vogelaar!

Schrijf voor informatie naar:
Dutch Birding, Postbus 75611,
1070 AP Amsterdam

de Wandelwinkel
landkaarten- en
reisboekhandel

voor o.a. trekking, fietsen, alpinisme,
kanoën, verre reizen en natuurstudie

ook gespecialiseerd in
vogelboeken en
plantengidsen

de Wandelwinkel
landkaarten- en
reisboekhandel

Bergkerkplein 5 7411 EN Deventer
telefoon
open di t/m za 10-18 & do 19-21
05700-15077

Oriental Bird Club

The Club's region of interest
embraces the entire Indian
Subcontinent, South East Asia, the
Philippines, Taiwan and much of
Indonesia and China.

It is open to all ornithologists throughout the world who share an interest in the region's birds and their conservation.

Members receive two Bulletins and a journal 'Forktail' annually, keeping them in touch with the latest developments in Oriental ornithology

JOIN TODAY

Membership costs £9 (US \$15) per annum, or for nationals living in countries within the Oriental region £6 (US \$10) per annum.

Write for details or to join (enclosing your fee) to the Membership Secretary, Oriental Bird Club, c/o The Lodge, Sandy, Bedfordshire, SG19 2DL, United Kingdom.

Aspects of identification of Crested Coot

Dick Forsman

According to the recent literature, Crested Coot *Fulica cristata* and Coot *Fatra* are difficult to tell apart in the field, unless some important features, visible only at close range, can be seen (Cramp & Simmons 1980, Jonsson 1982, Delin & Svensson 1988). The most important identification characters mentioned are the red knobs atop of the head in adult birds, the differently shaped loreal feathering between bill and shield, the bill colour and the uniformly dark wing of Crested Coot, lacking the whitish trailing edge of Coot. Cramp & Simmons (1980) state 'at distance, resting or feeding adult indistinguishable'. Only Jonsson (1982) mentions possible differences in shape of head and neck.

During two visits to south-western Spain, in March 1989 and in May 1990, I had the opportunity to study Crested Coot at two different breeding localities. In 1989, two to three birds from two different pairs were observed and, in 1990, at another locality, all four individuals of the two present pairs were studied. Several rather easily assessable differences between the species prompted the writing of this article. The following remarks are exclusively based on the above-mentioned field sightings and thus refer to adult birds during the breeding season.

Shape and proportions

In Spain, Crested Coot is usually found in mixed flocks together with Coot, both during the breeding and non-breeding season. This is usually considered a problem as normally a few Crested Coots are sought in flocks of hundreds or thousands of Coot. At the same time this is, however, a relief as both species are available for direct comparison, a matter of great help for the identification. The general appearance of the two species is rather different and the birds can often be, at least tentatively, identified at a fairly long distance, even when no details are seen (figure 1e).

The body of Crested Coot appears longer and flatter, almost rectangular when on the water, compared with the rounder and shorter body of Coot. Crested Coot also frequently swims with the stern clearly higher than the front, due to its habit to raise its rump-feathers, whereas Coot resembles a halved ball, being highest 'midships'.

The neck of Crested Coot appears slimmer, often with a marked bottleneck just below the head,

whereas Coot appears thick-necked and has the neck evenly thick over the entire length.

The head of Crested Coot appears clearly smaller, relatively to the body, than in Coot. In Crested Coot, the length of the head (measured from base of bill to nape) is roughly one-sixth to one-fifth of the body length of a swimming bird whilst it is nearly one-fourth of the body length in Coot. Although the actual size difference between the two species is minimal (Crested Coot being fractionally larger), the small head, together with the slim neck and the longish body, make Crested Coot appear bigger and heavier than Coot.

Differences in head shape

The head profile of the two species is also different, the difference usually being apparent from a distance (cf figure 1a and 1c). The forehead of Crested Coot is rather steep, with the crown reaching its highest point just behind the shield while the nape is rather long and gently sloping. In Coot, the head profile is more rounded, with the highest point at midcrown (or with the crown appearing flattish) and forehead and nape being equally rounded. Thus, the head is topped and almost triangular in Crested Coot but rounded in Coot.

Details of shield and bill

When seen at closer range, at distances up to c 100 m, and providing a telescope is used and that the conditions are favourable (eg, not too much heat blur), several characters of the head become obvious, allowing a separation of the species.

In frontal views, the shape of the shield of Crested Coot (figure 1b) recalls a narrow triangle pointing downwards, with the upper edge appearing either straight or slightly notched, and the shield being basally not markedly narrower than the bill. In Coot (figure 1d), the shield is more or less oval, with the upper edge clearly rounded and with the base deeply pinched, thus becoming almost separated from the bill. The difference is striking in the field, giving a totally different facial expression to the birds. The difference in shape can be noted at great distance.

In side views, the shield of Crested Coot is confined only to the forehead, appearing moreover thin and inconspicuous. It is much less obvious than in Coot which has a swollen thick shield, often

122 Crested Coot *Fulica cristata*, Spain, 11 May 1990. Note flat and rectangular body shape and high stern as well as typical triangular-shaped head (Tomi Muukkonen)

123 Crested Coot *Fulica cristata*, Spain, 11 May 1990. Note shape of shield and 'firm' connection of shield and bill (Markku Saarinen)

curving up to the crown during the breeding season.

There is also a slight difference in the bill shape which, however, is more difficult to note but adds to the total expression of the bird. The bluish-tinted bill of Crested Coot appears finer and more drooping, compared with the stouter and straighter, faintly pink- or peach-toned bill of Coot.

Knobs

The red knobs atop of the forehead of adult Crested Coot vary in size individually. In some birds, they seem to be very prominent although their deep-red colour seems surprisingly difficult to discern, at least in strong sunlight. Other breeding birds show very small, hardly visible knobs, even at views down to c 100 m. In my experience, the shape of head and shield will make a positive identification possible long before the red knobs can reliably be observed.

Discussion

Summarizing, Crested Coot can already at a distance be sorted out in a flock of Coots on differences in body and head shapes. The body appears large and flat, often rectangular with a higher-floating rear. The head appears small and is typically triangular, with a steeper forehead and a sloping nape. The neck is thinner than in Coot, being narrowest just below the head. Coot appears small-

er and rounder-bodied, with a comparatively larger head and thicker neck of even width (figure 1e).

The typical head shape of Crested Coot is obvious during the breeding season when the knobs are largest (Cramp & Simmons 1980). However, in the two pairs studied in May 1990, there was a great difference in the size of the knobs between the mates of each pair. This might suggest that there is a sex-related difference in the size of the knobs. Large knobs certainly add to the characteristic head shape of Crested Coot but the shape was typically topped also in those birds with the smallest, hardly visible knobs (figure 1b). One could, therefore, presume that the difference in head shape between the two species is retained also outside the breeding season and that it even might be worth a second look when identifying first-winter birds, a point, however, yet to be proved.

Samenvatting

ASPECTEN VAN HERKENNING VAN KNOBBELMEERKOET Op korte afstand, wanneer onder andere de rode voorhoofds-knobbels zichtbaar zijn, is de herkenning van volwassen Knobbelmeerkooten *Fulica cristata* makkelijk. Hoewel dit klassieke kenmerk op grote afstand moeilijk is vast te stellen, blijven duidelijke verschillen in lichaamsvorm en -proporties tussen Knobbelmeerkoot en Meerkoot *F. atra* waarneembaar. Belangrijke determinatiekenmerken van Knobbelmeerkoot zijn dan als volgt: 1 Langer, platter en meer rechthoekig lichaam, dikwijls met hoog 'achterstevan', terwijl lichaam van Meerkoot 'ronder' is,

FIGURE 1 Crested Coot *Fulica cristata* and Coot *F. atra* (Dick Forsman)

124 Coot *Fulica atra*, IJmuiden, Noordholland, Netherlands, 3 March 1986 (Arnoud B van den Berg)

125 Crested Coot *Fulica cristata*, Sidi Bou Rhaba, Morocco, 22 December 1987 (Arnoud B van den Berg)

meer als een halve bol. 2 Driehoekig kopprofiel, met een steil voorhoofd en een aflopend achterhoofd; kopprofiel van Meerkoet is meer afgerond. 3 Slinkere nek dan Meerkoet. 4 Kop relatief kleiner tov lichaam dan bij Meerkoet. 5 Kopschild in vooraanzicht driehoekig, aan basis nauwelijks smaller dan snavel (bij Meerkoet kopschild ovaal, aan basis bijna 'afgesnoerd' van snavel. Hoewel deze vormverschillen werden vastgesteld bij volwassen vogels, zijn ze mogelijk ook van toepassing op eerste-winter vogels.

References

- Cramp, S & Simmons, K E L 1980. The birds of the Western Palearctic 2. Oxford.
Delin, H & Svensson, L 1988. Photographic guide to the birds of Britain and Europe. London.
Jonsson, L 1982. Birds of the Mediterranean and Alps. London.

Dick Forsman, PO Box 25, 02421 Jorvas, Finland

Siberische Strandloper te Philippine in september 1989

Luc Bekaert

Op 14 september 1989 bracht ik in de voormiddag een bezoek aan de waterspaarbekkens te Philippine, Zeeland. Eén van deze bekkens was ten behoeve van onderhoudswerkzaamheden leeggepompt. Op één van de drooggevallen stukken liepen verschillende soorten waadvogels. Met de kijker (10x40) ontdekte ik plotseling een ongewone *Calidris* strandloper. Vrijwel onmiddellijk herkende ik hierin een Siberische Strandloper *C acuminata*, welke soort in de week daarvoor (3-6 september 1989) eveneens te bekijken was bij Longchamps, Namen, België (Driessens 1989, de Schutter 1989). Goed vertrouwd zijnde met de Gestreepte Strandloper *C melanotos* en de waarneming van Longchamps nog vers in het geheugen, gaf de determinatie geen problemen. Terwijl ik met de telescoop (16x) op een afstand van c 50 m de Siberische Strandloper nog eens bewonderde, begon het tot mij door te dringen dat dit de eerste waarneming voor Nederland was.

Na telefonisch alarm te hebben geslagen in het Belgische grensdorp Assenede, besloot ik vlug terug te rijden om de vogel goed te beschrijven; mijn fototoestel met telelens had ik naar slechte gewoonte thuis laten liggen. Alle kenmerken klopten, waaronder de gestreepte rossigbruine kruin, opvallend contrasterend met de witgrijze wenkbrauwstreep, een witte oogring, een licht gebogen snavel even lang als de kop, een licht gestreepte rossigbruine borst, niet zo abrupt afgescheiden als bij een Gestreepte Strandloper, groengele poten, rossigbruine rug met fijne streeptekening, staarteinde gelijk eindigend met de vleugelpunten, silhouet als

een kleine Kemphen *Philomachus pugnax* en typisch foerageergedrag alsoen 'reuzen' Kleine Strandloper *C minuta*. Door versturende werkzaamheden vloog de Siberische Strandloper een 10-tal keren op. Intussen arriveerden per toeval P van Daele en C van de Woestijne die samen met de gewaarschuwde W de Smet de waarneming konden bevestigen.

Om 14:00 kreeg ik aan de overkant van het bekken een tweede 'gestreepte' strandloper in beeld, doch op grote afstand. Samen met PvD en CvdW reden we er naartoe en kregen nu de verdachte *Calidris* op c 30 m in ons kijkervizier. Groot was mijn verbazing toen ik eerst een Gestreepte Strandloper herkende en luttele ogenblikken daarna de Siberische Strandloper in één kijkerbeeld – niet te geloven!

In de late namiddag en avond arriveerden nog meer gewaarschuwde vogelaars. Ondanks het feit dat het terrein tijdens het weekeinde gesloten was, slaagden toch enkele 100-en vogelaars uit Nederland en België erin beide soorten voortreffelijk te bekijken (Bekaert 1989). De Siberische Strandloper bleef tot 21 september 1989.

Beschrijving

De beschrijving is grotendeels gebaseerd op eigen aantekeningen, aangevuld met beschrijvingen van Gerald Driessens.

GROOTTE & BOUW Groter dan aanwezige Bonte *C alpina* en Kleine Strandlopers. Even groot als aanwezige Gestreepte Strandloper. Kleiner dan aanwezige Bosruiter *Tringa glareola*. Snavel licht gebogen, iets korter dan van

Gestreepte Strandloper. Bouw lichaam als van kleine Kemphen. Verschillend van Gestreepte Strandloper door plattere buik, langere poten, kortere snavel, kleinere kop en plattere kruin. Vleugels gelijk met staarteinde.

KOP Kruin rossig kastanjebruin met zwarte streping, lichtst achter oog, smal in achternek uitlopend. Wenkbrauwstreep voor oog onduidelijk, achter oog breder wordend, witachtig tot bleek zeemkleurig en abrupt eindigend. Oordekveren roestbruin met donkere streping. Kruin voor oog verbonden met bruingrijze teugel, witte oogring benadrukkend. Kin witachtig.

BORST & ONDERDELEN Borst met oranje-goudkleurige waas met enkele vlekjes, naar mantel en oordekveren toe gestreept. Lichte streping op zijhals, naar borst toe zwaarder doch niet abrupt afgescheiden als bij Gestreepte Strandloper. Flank, buiken anaalstreek met zwarte schachtreepjes en chevrons. Rest onderdelen wit.

BOVENDELEN Mantelveren zwartachtig met lichte rand; dubbele witte V op mantel en schouderveren. Dekveren gesleten, bleek grijsbruin met witachtig-beige zoom, donkerst op pols en grote dekveren. Tertiaals egaal bruin met iets blekere buitenrand. Handpennen bruin. Kleine en middelste vleugeldekveren lichtgrijs veld vormend, opvallend op afstand.

NAAKTE DELEN Oog donker. Snavel grijsig met zwarte punt. Poot dof grijsgroengeel.

GEDRAG Tijdens wegvliegen vliegbeeld gelijkend op dat van Gestreepte Strandloper. Zeer actief voedselzoekend: snelle pikbewegingen, daarbij snavel dicht bij

grond houdend als Kleine Strandloper. Kop tot aan oog in water stekend als Krombekstrandloper *C. ferruginea*. Doorknikkende poten bij foerageren. Dominant gedrag ten opzichte van alle andere aanwezige waadvogels, vooral Bontbekplevier *Charadrius hiaticula*, maar opvallend verdraagzaam tegenover Gestreepte Strandloper. Zich vaak om onduidelijke redenen neerdrukkend.

Determinatie

Van begin af aan was duidelijk dat alleen Gestreepte en Siberische Strandloper voor de determinatie in aanmerking kwamen. Op grond van bovenstaande beschrijving kan de Gestreepte Strandloper vrij vlug worden uitgesloten. Als belangrijkste verschillpunten met de aanwezige Gestreepte Strandloper vielen op: 1 de platte buik; 2 de iets langere poten en iets kortere snavel; 3 de rondere en iets kleinere kop; 4 de plattere kruin; 5 de goudgele borst met lichte streping en de niet abrupte afscheiding daarvan met witte onderdelen; 6 de lichtgrijze kleine en middelste vleugeldekveren; en 7 de opvallende rosse kruin en witachtige wenkbrauwstreep. Ondermeer vanwege enkele (bij Gestreepte Strandloper ontbrekende) zwarte chevrons (vooral op de voorflank) en het gesleten kleed was het een adulte vogel. Voor verdere verschillen tussen beide soorten zij verwezen naar Hayman et al (1986).

126-127 Siberische Strandloper *Calidris acuminata*, Philippine, Zeeland, 18 september 1989 (Arnoud B van den Berg, René Pop)

Voorkomen en verspreiding

Dit was het eerste zekere geval van de Siberische Strandloper voor Nederland. De soort broedt in de subarctische toendrazone van Oost-Siberië tussen de Kolyma en de Jana (135-162 O) en mogelijk ook in Alaska. Het is een lange-afstandstrekker, waarvan de volwassen vogels rechtstreeks via het Baidkalmeer zuidwaarts, en de juvenielen langs de Oostaziatische kusten en de Filipijnen naar de overwinteringsgebieden in Nieuw-Guinea, Australië, Tasmanië en Nieuwzeeland trekken. De wegtrek is van juli-augustus tot in oktober, de voorjaars-trek vindt plaats van februari tot april. Dwaalgasten zijn waargenomen op Java (Indonesië), Sri Lanka, Kashmir (Noordwest-India), Tristan da Cunha, Guatemala en de westkust van Canada en de VS. In Europa spant Groot-Brittannië de kroon met 19 waarnemingen tot en met 1985 (Dymond et al 1989). Ook zijn er vier gevallen in Zweden (juli 1975, september 1976, augustus 1977 en juli 1985) en drie in Noorwegen (augustus 1984, mei 1986 en juni 1986) (Breife et al 1990). Verder is de soort éénmaal vastgesteld in België (september 1989), Denemarken (augustus 1989), Finland (augustus 1984), Frankrijk (september 1972) en Ierland (augustus 1973, Sharrock & Sharrock 1976).

Dankzegging

Hierbij dank ik de directie van het Waterspaar-bekken Philippine voor hun begrip en de toelatingen, alsook Henk Castelijns, de beheerder van het spaarbekken. Dankzij Henk konden vele waarnemers nog na het sluitingsuur zonder problemen

in en uit rijden. Gerald Driessens dank ik voor het beschikbaar stellen van veldschetsen en Arnoud van den Berg voor de mooie zwartwit foto's. Ik dank Danielle Maer voor het begrip dat ik verschillende dagen te Philippine rondtoerde en Gent 'een beetje links liet liggen'.

Summary

SHARP-TAILED SANDPIPER AT PHILIPPINE IN SEPTEMBER 1989 On 14 September 1989, an adult Sharp-tailed Sandpiper *Calidris acuminata* was discovered in an empty water reservoir at Philippine, Zeeland. The bird stayed until 21 September and was accompanied by a Pectoral Sandpiper *C. melanotos*. A week earlier, from 3 to 6 September 1989, an adult was seen at Longchamps, Namen, Belgium. The observation at Philippine constitutes the first record of Sharp-tailed Sandpiper for the Netherlands.

Verwijzingen

- Bekaert, L 1989. Siberische Strandloper te Philippine, nieuwe soort voor Nederland. DB Nieuwsbr 1: 146-148.
- Breife, B, Hirschfeld, E, Kjellén, N & Ullman, M 1990. Sällsynta fåglar i Sverige. Lund.
- Driessens, G 1989. Siberische Strandloper, primeur voor de Benelux. DB Nieuwsbr 1: 145-146.
- Dymond, J N, Fraser, P A & Gantlett, S J M 1989. Rare birds in Britain and Ireland. Calton.
- Hayman, P, Marchant, J & Prater, T 1986. Shorebirds: an identification guide to the waders of the world. London.
- de Schutter, B 1989. Siberische Gestreepte Strandloper te Longchamps: een nieuwe soort voor België. Belg Birding Mag 0: 18-20.
- Sharrock, J T R & Sharrock, E M 1976. Rare birds in Britain and Ireland. Berkhamsted.

Luc Bekaert, Sint Pieters Aalststraat 66, 9000 Gent, België

Recognition of Icelandic Black-tailed Godwit and its occurrence in the Netherlands

C S (Kees) Roselaar & Gerrit J Gerritsen

Stimulated by frequent observations of Black-tailed Godwits *Limosa limosa* with bright rusty-red plumage and obviously short bill by GJG in western Overijssel, Netherlands, we studied Black-tailed Godwit skins present in the collections of the Nationaal Natuurhistorisch Museum (NNM/RMNH) at Leiden, Zuidholland, and the Zoological Museum of the University of Amsterdam (ZMA) at Amsterdam, Noordholland. We intended to describe the variation among local breeders of Black-tailed Godwit, focusing on the difference between *L. limosa limosa* from the Netherlands and the short-billed *L. islandica* from Iceland. During this study, it appeared that other people were also interested in *islandica*, mainly after observing deep-rufous Black-tailed Godwits which could belong to *islandica* (cf Dutch Birding 11: 185, 1989) in other parts of the Netherlands, thus making a study of *islandica* even more desirable. This study was restricted to available skins; the probable occurrence of *islandica* as a wintering bird in Zeeland (Marteijn & Swennen 1984) and ringing recoveries were not considered.

As only three *islandica* skins were available in the Netherlands, ie, two males from Iceland in RMNH and a single male of unknown provenance (ex coll Tinholt, Bloemendaal, Noordholland) at ZMA, additional material from the Icelandic Natural History Museum at Reykjavik was requested on loan, in order to compare in detail differences in summer plumage and size of adults. Ævar Petersen forwarded two males and two females of *islandica*, and measurements of these four birds and 21 others from Iceland were supplied by Kaj Halberg. These data were compared with c 100 adult specimens from the Netherlands at RMNH and ZMA (not all necessarily local summer birds). Special attention was paid to measurements of wing, bill and tarsus, to the extent of moult into summer plumage, to the intensity of rufous of summer plumage and to the variation in pattern of summer plumage.

Taxonomy

Though already described by C L Brehm in 1831, *islandica* was generally not accepted as a valid subspecies until Schiøler (1926) revived the name. He described *islandica* as 'scarcely smaller than the typical subspecies, but bill c 1 cm smaller; much stronger red colour on head, neck, upperbreast and back; summer plumage more extensively developed; in birds in full summer plumage the red on upperbreast and head is as strong as in Bar-tailed Godwit *L. lapponica lapponica*...'. He provided measurements of wing, bill, tarsus and middle toe of 33 skins of *limosa* from Denmark and eight of *islandica*, one of these originating from the Faroes and the remainder from Iceland.

Wing, tarsus and middle toe did not differ much between these samples but the average bill length of five *islandica* males was 82 (76-85) mm and 91 (89-100) mm in three females, against 91 (83-99) mm in 17 Danish males and 110 (101-121) mm in 16 Danish females of *limosa*. Most later authors added very little new information to this. For instance, Hartert & Steinbacher (1932-38), Witherby et al (1940) and Eykman et al (1943) repeated Schiøler's (1926) diagnosis while even Vaurie (1965) still used the same description though adding some bill data: bill length of eight males 89.7 (84-93) mm, against 99.1 (92-109) mm in 10 males of *limosa* (thus quite different from Schiøler's data). Though not adding anything to the identification of *islandica*, Eykman et al (1943) reported on its occurrence in the Netherlands: a male was collected on 3 April 1942 on the Mokkebank at Laaxum, Friesland, as discovered by van Marle (1943). Witherby et al (1940) did not consider the possible occurrence of *islandica* in Britain and Ireland but that the British Isles form an important wintering area for this subspecies was proven by Williamson & Ruttledge (1957), Vernon (1963) and Ash (1964). These authors measured bills of 52 possible *islandica* from Britain and Ireland and found lengths of 67-85 mm

128-129 Black-tailed Godwit *Limosa limosa*, males (from top to bottom): two *L l limosa*, Zunderdorp, Noordholland, 20 May 1966 and Jouswier, Friesland, 17 May 1977; two *L l islandica*, Iceland, 2 June 1957. These are average birds of each subspecies; some *limosa* are distinctly darker and more extensively red, others much paler and less extensively cinnamon; differences in pattern and amount of summer plumage between females is much less pronounced but difference in tinge of rufous is same as shown by males (Gerrit J Gerritsen)

Recognition of Icelandic Black-tailed Godwit and its occurrence in the Netherlands

TABLE 1 Measurements (mm) of adult Black-tailed Godwit *Limosa limosa* from Iceland and the Netherlands. Birds from the Netherlands may include a few migrant *islandica*

		wing			bill			tarsus		
		mean	n	range	mean	n	range	mean	n	range
Iceland	♂	206.1	20	197-213	78.5	19	72.9- 84.0	65.9	20	58.2-70.5
	♀	218.9	7	214-229	94.2	6	90.0-101.0	73.6	7	67.6-78.4
Netherlands	♂	210.4	55	198-221	90.7	57	78.0- 99.5	72.2	56	63.8-78.2
	♀	221.9	39	212-234	107.7	39	98.3-115.4	80.8	37	71.0-88.3

(26 males) and 75-100 mm (26 females). However, some of these birds were probably incorrectly sexed, juvenile birds with not full-grown bills were included and, more importantly, larger birds were dismissed as being probable *limosa*. W G Hale and S Rynn (in Cramp & Simmons 1983) and Prater et al (1977) provided data of certain *islandica*: 10 males and three females, and six males and nine females were measured, respectively, both samples originating mainly from the British Museum (Natural History) (BMNH) at Tring, UK; bill lengths of 74-85 mm (males) and 85-100 mm (females) were obtained but neither of these studies nor Hayman et al (1986) added much to Schiøler's (1926) description of the plumage of *islandica*. A better survey of plumage and other characters of *islandica* was given by Glutz von Blotzheim et al (1977): here, the upperparts are described as 'more saturated, more extensive and brighter rusty-red (less cinnamon-brown) than *limosa*, with black more restricted; black-brown (and rusty) bars on flank and belly sometimes extending farther to rear of body, white more restricted but barring of *limosa* occasionally distinctly heavier and more extensive; indistinguishable from *limosa* in the field'.

Differences between *limosa* and *islandica*

Size

As can be seen from table 1, the difference in wing length between both subspecies is negligible. First-year birds, which have slightly shorter wings, are excluded from the table. They are in fact uncommon (the sample from the Netherlands contains five males and two females only) because first-year birds rarely appear on the breeding grounds. The difference in average bill and tarsus length is far more marked, *islandica* being decidedly shorter-billed and shorter-legged. The range in bill and tarsus length in birds from the Netherlands is large, probably because some Icelandic migrants are included. Outside the Netherlands, some birds even have a longer bill and tarsus, eg, a female from western China (bill 120 mm; tarsus 97 mm; ZMA)

and one from Egypt (bill 123 mm; RMNH). Further east, *L l melanuroides* is smaller than *islandica*. One may conclude that separation of *islandica* and *limosa* on measurements is not too difficult in the hand but probably impossible in the field on size alone.

Extent of moult into summer plumage

Much of the difference between both subspecies in extent of rufous coloration and amount of black barring can be explained by the extent of the moult into summer plumage. In *islandica*, the pre-breeding moult includes the whole head and neck, virtually the whole body and often a number of tertials, resulting in extensively black-and-rufous-patterned upperparts and tertials and extensive black barring on white or rufous ground on underparts. In *limosa*, at least some and sometimes many feathers of winter plumage are retained in summer plumage, showing as grey patches on upperparts and as a mixture of uniform white or pale grey between the black-barred feathers of the underparts. The reason for this difference may be simple: *islandica* breeds c 1 month later than *limosa* (Timmerman 1949, Glutz von Blotzheim et al 1977). Thus, assuming a similar starting date of spring moult, *islandica* has more time to moult. The same applies to *melanuroides* which also breeds late and which has a virtually complete body moult into summer plumage. Moult generally stops when breeding starts (second half of April and first half of May in the Netherlands) but, especially in females, it may continue slowly in May-June. As can be seen from table 2 and figure 1, the extent of moult is highly variable in *limosa*. During March-April, the amount of summer plumage on the body of *limosa* is generally lower than in *islandica* in May (however, *islandica* undoubtedly has also less during March-April, when still moulting, but none have been examined); in May-July, 17% of 24 males and 11% of 18 females of *limosa* show as much summer plumage as *islandica*. c 40% of *limosa* replace one or more tertials. In first-year birds, only 5-30% of the body attains summer plumage.

TABLE 2 Amount of summer plumage (% of total feathering) on body of adult Black-tailed Godwit *Limosa limosa* from the Netherlands and Iceland and percentage of birds in active body moult per month

	% summer plumage						% in active moult	
	♂♂			♀♀			♂♂	♀♀
	mean	n	range	mean	n	range		
Netherlands								
Mar	50	4	40-65	60	1	—	75	100
Apr	59	24	25-75	36	14	15-75	33	78
May	62	19	30-95	48	8	30-70	37	38
Jun-Jul	64	5	45-90	39	10	20-55	0	40
Iceland								
Late May-Jun	89	5	85-93	80	2	70-90	0	0

Intensity of rufous colour in summer plumage

In various publications, the colour of the rufous of *islandica* is described as 'darker rusty-red' or 'more ferruginous' than in *limosa* (eg, Harrison & Harrison 1965). In fact, variation in both subspecies is considerable, especially due to the large influence of bleaching and wear. In fresh *limosa* from the Netherlands, the colour tends to dark brick-orange or cinnamon-brown, darker but less saturated than the bright rusty-rufous of *islandica*. In worn pluma-

ge, birds from the Netherlands are pale cinnamon while *islandica* is more saturated orange-cinnamon. Feathers grown early during moult into summer plumage (see below) tend to be paler than those grown later. Apart from the more saturated aspect of *islandica*, many birds of both subspecies are quite similar in colour. A further complication is the apparent difference in timing of moult: feathers of head, neck and upperbreast of *islandica* are usually still fresh in late May-June when most birds (but not

FIGURE 1 Amount of summer plumage (percentage of total feathering) on body in non-moulting adult Black-tailed Godwit *Limosa limosa* from the Netherlands and Iceland. A, upperparts; B, underparts; solid lines, ♂♂; broken lines, ♀♀.

130 Icelandic Godwit *Limosa limosa islandica*, Myvatn, Iceland, 22 July 1990 (Ronald Groenink)

all) from the Netherlands are bleached to pale cinnamon. Fresh *limosa* can look very bright rusty-rufous in April and can easily be mistaken for *islandica* when no direct comparison is possible; a few birds maintain such a bright plumage until June when they stand out among duller companions. The subtle differences in rufous coloration between *limosa* and *islandica* are useful in the hand but generally not in the field, except perhaps in a mixed flock of both subspecies.

Variation in pattern of summer plumage

It is not generally realized that Black-tailed Godwit has three different types of summer-plumage feathers: 1 Feathers growing early in the pre-breeding moult (presumably when the birds are still in their winter quarters) which are intermediate in appearance between winter- and summer-plumage feathers. These feathers are pale grey (as in winter plumage), not rufous, but differ from winter-plumage feathers in showing a black central streak or arrow mark. They are usually restricted to mantle, scapulars and/or upperbreast. Except for some females, few or none of these feathers remain when the birds are on the breeding grounds. The feathers were scored

131 Icelandic Godwit *Limosa limosa islandica*, Myvatn, Iceland, 26 June 1990 (Henk Tromp)

Recognition of Icelandic Black-tailed Godwit and its occurrence in the Netherlands

TABLE 3 Black-tailed Godwit *Limosa limosa* from the Netherlands with bill and tarsus short enough to be possibly *islandica*. Percentage of summer plumage in brackets refers to birds which are still actively moulting. x: possible *islandica* by plumage

no	sex	date	locality	wing	bill	tarsus	% in summer plumage		collection
							upperparts	underparts	
1	♂	21-04-1919	Wassenaar, Zuidholland	211	–	67.5	(70)	80	RMNH
2	♂	31-05-1919	Tongelre, Noordbrabant	207	83.5	65.9	(40)	80	RMNH
3	♂	24-04-1924	Venray, Limburg	208	83.0	67.0	60	80	RMNH
4	♂	14-05-1933	Voorburg, Zuidholland	212	81.5	63.8	(40)	(50)	RMNH
5	x ♂	03-04-1942	Laaxum, Friesland	209	80.0	70.6	(50)	(60)	RMNH
6	x ♂	25-06-1957	Rijpwetering, Zuidholland	198	78.0	67.9	20	20	RMNH
7	♂	20-05-1966	Zuenderdorp, Noordholland	208	84.2	72.5	(50)	(50)	ZMA
8	♂	16-05-1969	Eempolder, Utrecht	207	86.5	68.1	80	100	ZMA
9	♂	13-05-1982	Uitdam, Noordholland	216	83.5	70.6	50	80	ZMA
10	x ♀	06-04-1906	Nieuwkoop, Zuidholland	219	99.7	77.3	(20)	80	RMNH
11	♀	20-06-1906	Noordwijk, Zuidholland	217	101.3	74.0	20	20	RMNH
12	x ♀	21-04-1932	Voorburg, Zuidholland	221	102.1	74.0	(30)	(50)	ZMA
13	x ♀	early 06-1974	Schoorl, Noordholland	224	98.6	77.6	40	70	ZMA
14	x ♀	14-06-1979	Lauwersmeer, Groningen	221	103.8	71.0	20	40	ZMA

as 'winter' in the section on moult into summer plumage above. 2 Feathers growing during stopovers on migration or just after arrival on the breeding grounds, from about February to mid-April, here called 'adult summer 1' (AS1). In this type, head and neck are rufous. Mantle-feathers, scapulars and tertials are black with large rufous lateral notches and a rufous or rufous-grey tip. The breast is rufous, each feather with a black subterminal bar and a narrow rufous or rufous-grey tip, breast appearing densely barred black on a rufous background. Flank, belly, vent and undertail-coverts are white, each feather with a bold black bar. 3 Feathers growing on breeding grounds, from about mid-April to June (AS2). Head and neck in fresh plumage slightly deeper rufous than in AS1. Mantle-feathers, scapulars and tertials as in AS1 but rufous tends to form complete bars across each feather, bar only narrowly broken by black at shaft rather than broadly as in AS1. More conspicuously, the breast is rufous without black bars; the remainder of the underparts is as in AS1 but the black bars on the upperflank show a variable amount of rufous subterminally. The difference in pattern on the upperparts is bridged by individual variation and, therefore, less useful for separating AS1 and AS2 but the difference on the underparts is usually pronounced.

The timing of moult and its relation to migration as described above concern populations from the Netherlands. The plumage sequence also applies to *islandica* and *melanuroides* though the relation to the migration schedule is not known. It is not known whether feathers are actually moulted twice

during moult into summer plumage. In *melanuroides* examined, birds collected in early spring in New Guinea were almost fully barred black-and-rufous on the body, while the few examined from a month later and further north were much less barred, so perhaps indeed some of the body-feathers are moulted twice in spring. As a result of the staggered nature of the moult into summer plumage, the underparts are quite variable: some birds arrive in the Netherlands with 80% in AS1 and the remainder in adult winter plumage (AW); by late May, these birds may show 10% AW, 80% AS1 (or less) and 10% AS2 (or more). Others show only 50% AS1 on arrival; by late May, they may have up to 40% AS2, 50% AS1 and 10% AW. Especially in females of *limosa* and in all *islandica*, which both have relatively much late moult, much AS2 is obtained. In skins from the Netherlands, males show 25 (10-50)% new AS2 amidst usually more (slightly worn) AS1 and a little (much worn) AW on underparts (n=24); females show 22 (10-40)% AS2 (n=22). Four males from Iceland have 50, 65, 70 and 80% AS2 on underparts and two females 20 and 30%. As a result, *islandica* males show largely unbarred rufous upperbreast and rufous-and-black-barred upperflank, in some birds mixed with black-barred or partly white AS1 feathers. Depending on how much and where on the underparts AS2 was obtained, some males from the Netherlands resemble *islandica* though most have a black-barred rufous upperbreast and a black-and-white-barred flank. Females of both subspecies are equally variable in plumage pattern.

A highly variable summer plumage is quite

common in other wader species, eg, Golden Plover *Pluvialis apricaria*, Redshank *Tringa totanus* and various *Calidris* species, especially in the southerly populations.

Possible *L l islandica* in the Netherlands

Based solely on short bill and tarsus, the birds listed in table 3 may be considered as belonging to *islandica*. Some birds with longer bill or tarsus from the Netherlands are similar in plumage and pattern to *islandica* but of those from the table none matches the seven available breeding specimens of *islandica* in plumage: either the amount of summer plumage is too small, or the rufous is too pale, or the pattern of bars does not fit. Unfortunately, no moulting *islandica* from April and early May were available for comparison. In birds 2, 7, 8, 9 and 11, the rufous is probably too pale for even an AS1 *islandica*. Also, birds 7, 8 and 9 are known to have bred in the Netherlands and thus are *limosa*. The rufous of the remainder is somewhat less pale though paler than the rufous of the AS2 necks of the seven *islandica*; the rufous, however, may match the AS1 of *islandica*. Birds 1, 3 and 4 probably show too much barred AS1 on upperbreast to be *islandica*. Birds 5, 6, 10, 12, 13 and 14 have too little summer plumage on the upperparts to be *islandica* but they were either collected in April and may have obtained a larger amount later on, or they are known to be non-breeders, in part due to illness (13), in part due to immaturity (6 probably a first-year, 14 a second-year) and therefore they may have developed less summer plumage than usual for *islandica*.

Conclusions

In spring and early summer, *islandica* can safely be identified when: 1 the bill is shorter than 84 mm (males) or 101 mm (females), or the tarsus is shorter than 71 mm (males) or 78 mm (females); 2 the colour of head, neck and upperbreast is saturated bright rusty-rufous; 3 at least 70% of the body-feathering is in summer plumage; and 4 the upperbreast is unbarred rufous and the upperflank barred black-and-rufous. None of the possible *islandica* (by measurements) from the Netherlands agree with all these points but neither do all Icelandic birds. Especially females of *islandica* are often indistinguishable from *limosa* in colour and pattern. Six birds (5, 6, 10, 12, 13 and 14 of table 3) agree in size with *islandica* and show at least part of its plumage characters: they may belong to that subspecies. In the field, single birds showing characters 2-4 from above can not be safely assigned to *islandica* as long as size cannot be ascertained.

Migrating flocks of birds with characters 2-4 can be more safely assumed to consist of *islandica*; as only a few *limosa* show characters 2-4, occurrence of a whole group with these characters is unlikely for *limosa*. Such a case was described by Marteijn & Swennen (1984) for a wintering flock of Black-tailed Godwits near Terneuzen, Zeeland, in 1982 and 1983.

Acknowledgements

We greatly appreciate the help of Ævar Petersen who lent us specimens of *islandica*. We thank Kaj Halberg for measuring specimens at the Icelandic Natural History Museum and we are grateful to Gerlof Mees for permission to examine birds at the Nationaal Natuurhistorisch Museum.

Samenvatting

HERKENNING EN VOORKOMEN VAN IJSLANDSE GRUTTO IN NEDERLAND Naar aanleiding van waarnemingen in Nederland van Grutto's *Limosa limosa* met een opvallend rood verenkleed en duidelijk korte snavels werden balgen bestudeerd van *L l limosa* uit Nederland en van de IJslandse Grutto *L l islandica* uit IJsland. Het verschil in de hoeveelheid rood in het verenkleed tussen *limosa* en *islandica* wordt vooral veroorzaakt door een verschil in de mate van rui van de lichaamsveren naar het zomerkleed: deze beslaat bij *islandica* vaak een veel groter deel van het lichaam. Sommige vers geruide *limosa* kunnen echter zeer helder rood zijn en vooral vrouwtjes van *islandica* zijn soms niet te onderscheiden van *limosa* in kleur en patroon. In het voorjaar en vroege zomer is herkenning in de hand echter mogelijk in combinatie met afmetingen. Een zekere determinatie als *islandica* is mogelijk indien de volgende kenmerken zijn vastgesteld: 1 snavel korter dan 84 mm (mannetjes) of 101 mm (vrouwtjes), of tarsus korter dan 71 mm (mannetjes) of 101 mm (vrouwtjes); 2 kop, nek en bovenborst diep roestrood; 3 minstens 70% van lichaamsveren in zomerkleed; 4 bovenborst zonder zwarte bandering, flank zwart-en-rossig gebandeerd. In het veld is determinatie als *islandica* van solitaire vogels op grond van alleen de kenmerken 2-4 niet mogelijk. Waargenomen groepen met kenmerken 2-4 behoren meer waarschijnlijk tot *islandica* omdat het optreden van deze kenmerken bij een hele groep onwaarschijnlijk is voor *limosa*. Geen enkele van de op grond van afmetingen mogelijk tot *islandica* behorende balgen uit Nederland (tabel 3) voldoet volledig aan de kenmerken 2-4; echter, ook niet alle *islandica* balgen van IJsland vertonen deze kenmerken.

References

- Ash, J S 1964. Observations in Hampshire and Dorset during the 1963 cold spell. Br Birds 57: 221-241.
- Cramp, S & Simmons, K E L 1983. The birds of the Western Palearctic 3. Oxford.
- Eykman, C et al 1943. De Nederlandse vogels 3. Wageningen.

- Glutz von Blotzheim, U N, Bauer, K M & Bezzel, E 1977. Handbuch der Vögel Mitteleuropas 7. Charadriiformes 2. Wiesbaden.
- Harrison, J M & Harrison, J G 1965. The juvenile plumage of the Icelandic Black-tailed Godwit and further occurrence of this race in England. Br Birds 58: 10-14.
- Hartert, E & Steinbacher, F 1932-38. Die Vögel der Paläarktischen Fauna. Ergänzungsband. Berlin.
- Hayman, P, Marchant, J & Prater, T 1986. Shorebirds: an identification guide to the waders of the world. London.
- van Marle, J G 1943. Over een IJslandsche Grutto en oostelijke Bonte Strandloopers in Nederland. Limosa 16: 60-61.
- Marteijn, E C L & Swennen, C 1984. Overwinterende Grutto's *Limosa limosa* in ZW-Nederland. Limosa 57: 125-128.
- Prater, A J, Marchant, J & Vuorinen, J 1977. Guide to the identification and ageing of Holarctic waders. Tring.
- Schiøler, E L 1926. Om den IJslandske Kobbersneppe, *Limosa limosa islandica* Br. Dansk Ornithol Foren Tidsskr 20: 11-12.
- Timmermann, G 1949. Die Vögel Islands 2. Reykjavik.
- Vaurie, C 1965. The birds of the Palearctic fauna. Non-Passeriformes. London.
- Vernon, J D R 1963. Icelandic Black-tailed Godwits in the British Isles. Br Birds 56: 233-237.
- Williamson, K & Ruttledge, R F 1957. Icelandic Black-tailed Godwits wintering in Ireland. Br Birds 50: 542-546.
- Witherby, H F et al 1940. The handbook of British birds 4. London.

C S (Kees) Roselaar, Instituut voor Taxonomische Zoölogie (Zoölogisch Museum),
Postbus 4766, 1009 AT Amsterdam, Netherlands
Gerrit J Gerritsen, Julianastraat 40, 8019 AX Zwolle, Netherlands

Rotskruiper in Amsterdam in winters van 1989/90 en 1990/91

Jos W M van de Staaij & Wim Fokker

Op 13 november 1989 was Jos van de Staaij aan het werk in zijn kamer op de tweede verdieping van het Biologisch Laboratorium van de Vrije Universiteit aan De Boelelaan in Amsterdam-Buitenveldert, Noordholland. Toen hij om 11:00 uit het raam keek, viel zijn oog op een vogel die tegen de muur zat van het gebouw waarop hij uitkijkt, op c 15 m afstand. De vogel viel direct op door zijn gedrag dat totaal anders was dan dat van de normaal zich hier ophoudende spreeuwen, mussen en mezen. Hij scharrelde wat rond over de muur zoals een boomkruiper *Certhia* zou doen. De grijzige vogel onthulde zijn identiteit door een paar maal op te vliegen: rode vleugels werden zichtbaar. Ondanks het ontbreken van een verrekijker was een vergissing uitgesloten: het was een Rotskruiper *Tichodroma muraria*! De gewaarschuwde Wim Fokker bevestigde direct de determinatie. De vogel vloog om 11:30 weg maar werd later op dezelfde dag teruggevonden op het VU-terrein. De nu aanwezige kijkers en telescopen maakten een

beter observatie mogelijk. Met grote regelmaat werd de Rotskruiper daarna tot 11 april 1990 op het VU-terrein waargenomen en de vogel trok veel publiciteit van dagbladen, radio en televisie. Ook reisde een groot aantal buitenlandse vogelaars (vooral uit Engeland) naar Amsterdam om de vogel te zien (Brew 1989, van de Staaij 1989).

Meestal kon men de vogel langdurig zien peuten in spleten en gaten in muren en onder balkonranden. Ook vloog hij vaak naar andere gebouwen in de omgeving om te foerageren. Op de meeste dagen werd waargenomen dat hij in de avondschemering ging slapen achter de grote roze neonletters VRIJE UNIVERSITEIT, hoog boven de ingang van het 16 verdiepingen tellende VU-hoofdgebouw. Meestal verdween hij achter de eerste R. Op 19 april 1990 werd een Rotskruiper (hoogst waarschijnlijk dezelfde vogel) gemeld van de electriciteitscentrale van het industrieterrein Lage Weide bij Utrecht, Utrecht (van der Burg et al 1990b).

Vanaf 27 november 1990 werd de Rotskruiper

132 Rotskruiper *Tichodroma muraria*, VU-hoofdgebouw, Amsterdam-Buitenveldert, Noordholland, 15 november 1989 (Arnoud B van den Berg)

opnieuw op het VU-terrein en omgeving aangetroffen. De vogel vertoonde hetzelfde gedrag als in de voorafgaande winter en was aanwezig tot 5 april 1991.

Beschrijving

De beschrijving is gebaseerd op veldnotities gemaakt op 13-16 november 1989 en op foto's gemaakt in dezelfde periode door Arnoud van den Berg, aangevuld met een aantal details die werden vastgesteld tijdens het verblijf van de vogel op de kerk van de Augustinusparochie, Amsterdam-Buitenveldert, Noordholland, van 29-31 maart 1991 (Lammert van der Veen in litt).

GROOTTE EN BOUW Iets kleiner dan Spreeuw *Sturnus vulgaris*. Lange, brede afgeronde vleugels. Korte staart. Lange, iets naar beneden gebogen snavel. Lange, sterk gekromde achternagel.

KOP Voorhoofd, kruin, wang en oorstreek donkergrijs met bruine zweem. Teugel grijszwart. Nek grijs. Kin en keel lichtgrijs tot wit. Incomplete oogring (niet vóór oog) wit (maart 1991).

BOVENDELEN Mantel en schouder lichtgrijs, rug grijs, stuit donkergrijs, bovenstaartdekveren grijszwart.

ONDERDELEN Bovenborst lichtgrijs tot wit. Zijkant van

borst, flank en buik grijs. Onderstaartdekveren grijs met witte toppen.

VLEUGEL Handpennen zwart. P6-9 met twee witte vlekken waarvan ene halverwege veer, andere op driekwart van basis van veer; p3-5 met één witte vlek halverwege veer. Armpennen in zit zwart, in vlucht rood met donkere uiteinden. Tertiaals zwart met grijsachtige buitenranden. Duimvleugel zwart met rood randje. Kleine en middelste vleugeldekveren rood, grote vleugeldekveren rood met donkere uiteinden. Handpendekveren rood met zwarte top. Totale vliegbeeld van rode vleugel eindigend in zwarte band, ongeveer een derde van vleugel beslaand. In zit vleugel overwegend zwart en donkergrijs met rode tekening nabij vleugelboeg. Ondervleugel donker met rode oksel. Witte vlekken op buitenste handpennen ook op ondervleugel zichtbaar.

STAART Zwart met grijze punten. Buitenste staartpennen met grijsachtige rand aan buitenvlag.

NAAKTE DELEN Snavel en poot zwart. Iris bruinzwart.

GEDRAG Vlucht golvend als van Hop *Upupa epops*. Tijdens foerageren van spleet naar spleet bedrijvig heen en weer vliegend, zich daarbij als boomkruiper over muur bewegend (snavel omhoog en staart naar beneden). Vleugels zeer frequent open en dicht slaand. Vogel van vaste gewoontes: vaak op vaste tijden terugkerend op het VU-hoofdgebouw; systematisch foeragerend, steeds zelfde soort nissen afzoekend; regelmatig terugkerend naar een aantal vaste uitkijkpunten, daar c 10 min rondkijkend. Op 23 maart 1991 mogelijk reagerend op nagespeelde zang door naar beneden te vliegen en van korte afstand toe te kijken; later op dag ook reagerend met op baltsvlucht lijkende vlucht: van reling wegvliegend en met golvende vlucht terugkerend naar zelfde plaats. Eénmaal reagerend op agressieve Ekster *Pica pica* door zich te laten vallen, snelheid makend met vleugels. Reagerend op zittende Torenvalk *Falco tinnunculus* door ernaar toe te kruipen, op 2 m afstand zitten blijvend en onrustig vleugels open en dicht slaand.

Determinatie

Door de unieke kleurencombinatie van een grijs lichaam met rode vleugels is iedere verwarring met andere soorten uitgesloten.

Verschillen in kleed tussen de Europese ondersoort *T m muraria* en de Aziatische ondersoort *T m nepalensis* zijn zeer gering. De laatste is over het algemeen iets donkerder van kleur en heeft gemiddeld een iets langere vleugel en een iets kortere snavel (Kees Roselaar pers med, Ali & Ripley 1973) maar deze verschillen zijn te gering om in het veld vast te stellen. Het oostelijk gelegen verspreidingsgebied van *T m nepalensis* (oostwaarts vanaf de westelijke Himalaya) en het afwezig zijn van grootschalige trekbewegingen (Ali & Ripley 1973) maken het vrijwel zeker dat de waargenomen vogel tot *T m muraria* behoorde.

In winterkleed is het verschil tussen de sexen in het veld niet vast te stellen. De rui kan in het voorjaar dermate laat beginnen dat een vogel in

133-134 Rotskruiper *Tichodroma muraria*, Augustinusparochiekerk, Amsterdam-Buitenveldert, Noordholland, 31 maart 1990 (Lammert van der Veen)

april nog steeds een gedeelte van het winterkleed vertoont (Kees Roselaar pers med). Het is echter onwaarschijnlijk dat de Rotskruiper van Amsterdam in april 1990 nog in volledig winterkleed was. Het leek daarom waarschijnlijk dat de Amsterdamse vogel een vrouwtje betrof. Overigens vertoont c 60% van de vrouwtjes in zomerkleed eveneens een individueel variërende hoeveelheid zwart op de borst zodat bij aanwezigheid van zwarte borstveren een vrouwtje in zomerkleed niet uit te sluiten is; de hoeveelheid zwart is bij mannelijke exemplaren echter groter dan bij vrouwelijke (Löhr 1967).

Ontwikkeling van verenkleed

In het najaar van 1989 en de winter van 1989/90 was de kop grijs met een bruine zweem. Vanaf april 1990 was deze bruine zweem verdwenen. Bovendien werd tijdens waarnemingen in het voorjaar van 1991 ontdekt dat zich tussen 3 en 23 maart een kleine zwarte vlek op de bovenborst had ontwikkeld. Deze vlek werd echter niet groter maar veranderde in de loop van een aantal dagen wel iets van vorm: op 23 maart driehoekig, vanaf 29 maart rond (Lammert van der Veen in litt). Dit bevestigt nogmaals de determinatie als een vrouwtje. Bovendien suggereren deze waarnemingen dat de vogel in het

najaar van 1989 in haar eerste winterkleed was en dat de zwarte borstveren zich pas tijdens de rui naar het tweede zomerkleed ontwikkelden.

Verspreiding en voorkomen

De Rotskruiper is een vogel van het hooggebergte. In Europa is zijn broedgebied beperkt tot de Alpen, Pyreneeën, Picos d'Europa, Apennijnen, Karpaten en de hogere delen van de Balkan (Voous 1960). De vogel broedt op steile wanden boven de boomgrens maar daalt tijdens de winter af naar de dalen aan de voet van het hooggebergte waar soms ook opgebouwen overwinterd wordt (Löhr 1970, 1975, Whitehouse 1987). Buiten de berggebieden wordt de soort in Westeuropa slechts incidenteel waargenomen.

Er zijn in Groot-Brittannië vóór 1900 drie, tussen 1900 en 1950 drie en van 1950 tot 1990 vier gevallen (Dymond et al 1989). Driemaal overwinterde een exemplaar in Engeland. In Worth Matravers, Dorset, overwinterde een mannetje van 19 november 1969 tot 18 april 1970. Een vogel in Cheddar, Somerset, was aanwezig van begin november 1976 tot 6 april 1977 en keerde net als de Amsterdamse vogel de volgende winter terug en was aanwezig van begin november 1977 tot 9 april

135-136 Rotskruiper *Tichodroma muraria*, Augustinusparochiekerk, Amsterdam-Buitenveldert, Noordholland, 31 maart 1990 (Lammert van der Veen)

1978. De twee overige Britse gevallen na 1950 betroffen een exemplaar van 6 tot 10 april 1977 bij Hastings, East Sussex, en een mannetje op 16 mei 1985 op Isle of Wight. Er is ook een geval bekend van Jersey, Kanaaleilanden, op 4 maart 1972 (Long 1981).

In België zijn deze eeuw drie aanvaarde gevallen. Tijdens vijf opeenvolgende winters (1985-90) verbleef een mannetje in de steengroeve van Poulseur, Luik, met als uiterste datums 23 december en 15 april (Driessens 1989, Driessens et al 1990, van der Elst et al 1990). Recentelijk waren er in België nog meldingen op 5 november 1989 van een overvliegende vogel te Heist, Westvlaanderen (van der Burg et al 1990a, van der Elst et al 1990), en van 2 tot 14 januari 1990 te Soignies, Henegouwen (Driessens et al 1990).

In de BRD buiten het zuidelijk deel aan de voet van de Alpen is er onder andere een geval bekend van een Rotskruiper die overwinterde op een watertoren in Hamburg van 4 februari tot 13 april 1950; ook deze vogel was mogelijk de winter daarvoor ook aanwezig (Verthein 1952). Er zijn geen aanvaarde gevallen in Scandinavië.

De vogel van Amsterdam betrof het eerste aanvaarde geval van deze soort in Nederland (cf Scharinga & Osieck 1982).

Dankzegging

De auteurs willen André van Loon bedanken voor zijn hulp bij de voorbereiding van dit artikel. Tevens danken wij Arnoud van den Berg voor het beschikbaar stellen van fotomateriaal, Kees Roselaar voor het beschikbaar stellen van kleebschrijvingen en biometrische gegevens en Lammert van der Veen voor het verstrekken van diverse gegevens over het gedrag en de ontwikkeling van het verenkleed.

Summary

WALLCREEPER IN AMSTERDAM IN WINTERS OF 1989/90 AND 1990/91 A female Wallcreeper *Tichodroma muraria* wintered on the campus of the Vrije Universiteit in Amsterdam, Noordholland, from 13 November 1989 until 11 April 1990. It was often found foraging on the walls of the university buildings, which are among the highest in Amsterdam. Probably every night, the bird roosted behind the large pink neon letters high above the entrance of the main building. By 27 November 1990, the bird had returned and behaved in a similar manner as during the previous winter. It stayed until 5 April 1991. During the winter of 1989/90, the grey head showed a clear brownish wash which had disappeared before April 1990. Between 3 and 23 March 1991, the Wallcreeper developed a small black spot on the chest. These observations confirmed that the bird was a female and suggested that, during 1989/90, the bird was in first-winter

plumage and that the black feathers on the chest do not develop until moult from second-winter to second-summer plumage. This is the first accepted record of a Wallcreeper for the Netherlands.

Verwijzingen

- Ali, S & Ripley, S D 1973. Handbook of the birds of India and Pakistan 9. Bombay.
- Brew, M 1989. Twitching the Amsterdam Wallcreeper. *Birding World* 2: 433-434.
- van der Burg, E, van Dongen, R M & Driessens, G 1990a. Recente meldingen. *Dutch Birding* 12: 41-50.
- van der Burg, E, van Dongen, R M & de Rouw, P W W 1990b. Recente meldingen. *Dutch Birding* 12: 98-106.
- Driessens, G 1989. Rotskruiper wederom bij Poulseur. *DB Nieuwsbr* 1: 51-52.
- Driessens, G, Smets, G & Sorbi, S 1990. Rotskruipers in België en hun leeftijds- en geslachtsbepaling. *Belg Birding Mag* 1: 6-10.
- Dymond, J N, Fraser, P A & Gantlett, S J M 1989. Rare birds in Britain and Ireland. Calton.
- van der Elst, D, Lafontaine, R-M & Lafontaine, D 1990. Rapport de la Commission d'homologation année

1989. *Aves* 27: 83-94.
- Löhrl, H 1967. Das Brutkleid des weiblichen Mauerläufers (*Tichodroma muraria*). *J Ornithol* 108: 221-223.
- Löhrl, H 1970. Studies of less familiar birds 158: Wallcreeper. *Br Birds* 63: 163-168.
- Löhrl, H 1975. Brutverhalten und Jugendentwicklung beim Mauerläufer (*Tichodroma muraria*). *J Ornithol* 116: 229-262.
- Long, R 1981. Review of birds in the Channel Islands, 1951-80. *Br Birds* 74: 327-344.
- Scharringa, C J G & Osieck, E R 1982. Zeldzame en schaarse vogels in Nederland in 1981. *Limosa* 55: 125-138.
- van de Staaij, J 1989. Rotskruiper op de VU in Amsterdam. *DB Nieuwsbr* 1: 177-178.
- Verthein, J 1952. Wissenswertes über den im Frühjahr 1950 in Hamburg beobachteten Mauerläufer (*Tichodroma muraria*). *Ornithol Mitt* 4: 64.
- Voous, K H 1960. Atlas van de Europese vogels. Amsterdam.
- Whitehouse, S 1987. Wallcreepers and where to look for them. *Twitching* 1: 352-355.

Jos W M van de Staaij, *Fideliolaan 556, 1183 RB Amstelveen, Nederland*
Wim Fokker, *Kleizuwe 8, 3633 AE Vreeland, Nederland*

Mededelingen

Transatlantic vagrancy of adult White-rumped Sandpipers in early autumn

It has been suggested that vagrancy of Nearctic waders to Europe in autumn involves birds from the Eastern Palearctic and birds that have overwintered and summered in the Old World. Sharrock (1974) drew attention to the disproportionate number of White-rumped Sandpipers *Calidris fuscicollis* recorded in early autumn in eastern Britain; Rogers (1972) suggested that these were failed breeders and probably adults. Dymond et al (1989), in an analysis of 262 British and Irish records for 1958-85, again showed that 39% of the birds were found in the eastern counties of Britain, with a peak in July-August, suggesting that the majority had crossed the Atlantic Ocean during a previous autumn and had overwintered and summered in Africa or Europe. To partially account for these data, Dymond et al (1989) even suggested the existence of a small breeding population of White-rumped Sandpiper in northern Europe. These findings among others have led observers to presume that adult

White-rumped Sandpipers encountered in Europe in early autumn may not be freshly arrived transatlantic vagrants but have been present in the Old World since at least the previous autumn.

On 28 August 1990, while carrying out research for the Portuguese 'Serviço Nacional de Parques, Reservas e Conservação de Natureza', I discovered a flock of Nearctic waders at some alga-covered pools on the east coast of Ilha Terceira in the central archipelago of the Azores. The flock comprised one Pectoral Sandpiper *C melanotos*, eight Semipalmated Sandpipers *C pusilla*, three Least Sandpipers *C minutilla* and no less than 48 White-rumped Sandpipers (all accepted by the Iberian rarities committee).

Most, if not all, White-rumped Sandpipers were adults in a variety of plumages, ranging from worn summer birds to adult winter individuals. The latter were rather uniformly grey above and may have included a few first-summer birds, some of which apparently never really acquire a 'summer' plumage. c 25% of the birds showed the plain worn wing-coverts that are so typical of adult *Calidris* sandpipers in autumn, the greater coverts forming a darker

137 White-rumped Sandpipers *Calidris fuscicollis*, Ilha Terceira, Azores, 28 August 1990 (C C Moore)

band along the lower rear edge of the folded wing. Another c 25% of the birds retained the smartly patterned scapulars of summer adults. These birds resembled juveniles since the feathering appeared new and the wing-coverts fresh and pale-fringed. However, at close range, the pale fringes were obviously faded and worn and none of the birds was noted as having the fresh crisp fringes typical of juvenile plumage (Killian Mullarney in litt after examination of transparencies).

An examination of synoptic data for the western Atlantic Ocean for the period does not suggest that exceptional meteorological conditions were responsible for this mass occurrence of the species and it may be that such occurrences are regular. Thus, although the presence of such a concentration of adult White-rumped Sandpipers at the western fringes of the Palearctic is no proof that these birds eventually would have reached the European or African coast, the record does indicate the proba-

bility of direct transatlantic vagrancy in early autumn. Elkins (1991) recently suggested that high endurance vagrant waders approaching from the west may overshoot western Britain altogether. Perhaps this overshooting to eastern sites is more common when the vagrants are accompanied by strong-flying American arctic waders (with a strong preference for coastal habitat) that normally winter in western Europe. Interestingly, the birds on Ilha Terceira were accompanied by a variety of Holarctic waders.

References

- Dymond, J N, Fraser, P A & Gantlett, S J M 1989. Rare birds in Britain and Ireland. Calton.
Elkins, N 1991. Nearctic wader distribution in Britain. *Br Birds* 84: 154.
Rogers, M J 1972. Nearctic vagrants in Britain and Ireland. *Br Birds* 65: 37.
Sharrock, J T R 1974. Scarce migrant birds in Britain and Ireland. Berkhamsted.

C C Moore, v/v Monte Mar R/C, Monte Santa Luzia, 2775 Parede, Portugal

Gedeeltelijk albinistische Temmincks Strandloper bij Oudega in mei 1991

Op 12 mei 1991 was ik op een onder water gezet weiland van 'It Fryske Gea' aan de Westersânning nabij Oudega, Smallingerland, Friesland, Bontbekplevieren *Charadrius hiaticula* aan het tellen. Op een gegeven moment ontdekte ik een kleine strandloper tussen de Bontbekplevieren. De vogel zag er bont uit, met witte plekken op de schouders en zijkanten van de kop. Door de witte zijkanten van de kop meende ik met een Kleine Strandloper *Calidris minuta* te doen te hebben maar de verdere koptekening was afwijkend voor een Kleine Strandloper. Toen ik de vogel wat beter bekeek bleek dat de poten niet zwart maar bruin-groenig waren. Ook de borstband liep voor de volle breedte over de borst. Hieruit bleek dat het om een Temmincks Strandloper *C. temminckii* ging. De vogel had een brede witte wenkbrauwstreep (even voor het oog beginnend) en een witte oorstreek, uitlopend op de zijhals. Op de rechtervleugel zat een enkele rij witte schouderveren en op de linkervleugel deels twee rijen witte schouderveren.

Summary

PARTIALLY ALBINISTIC TEMMINCK'S STINT NEAR OUDEGA IN MAY 1991 On 12 May 1991, a partially albinistic Temminck's Stint *Calidris temminckii* was observed and photographed near Oudega, Smallingerland, Friesland.

138 Gedeeltelijk albinistische Temmincks Strandloper *Calidris temminckii*, Oudega, Smallingerland, Friesland, 12 mei 1991 (Thijmen de Groot)

Thijmen de Groot, Feestlân 66, 8408 JJ Lippenhuizen, Nederland

Melanistische Kokmeeuw bij Borssele in juni 1989

In de middag van 24 juni 1989 bevonden Koos Minnaar, Rob Sponselee en Jaco Walhout zich bij de zogenaamde 'Totalplasjes' ten westen van Borssele, Zeeland. Om 15:30 merkte RS een donkere zwartachtig gekleurde vogel op die uit noordelijke richting, vrij laag over land, aan kwam vliegen en paniek veroorzaakte onder de aanwezige Kokmeeuwen *Larus ridibundus*, die alle opvlogen. De vogel maakte aanstalten om te landen maar werd hierin gehinderd door enkele Kokmeeuwen die hem aanvielen. Na enige tijd won de vogel hoogte en verdween in zuidelijke richting. Onderstaande beschrijving is gebaseerd op ter plaatse gemaakte aantekeningen, aangevuld met op foto's zichtbare kenmerken.

GROOTTE & BOUW Ongeveer even groot als Kokmeeuw met vrij lange snavel en iets afgeronde staart zonder

verlengde middelste pennen. Maakte slanke indruk. Poten vrij lang met goed zichtbare zwemvliezen.

KOP, HALS, LICHAAM & STAART Geheel egaal grijszwart. VLEUGEL Handpennen donkergrijs tot zwart, armpennen iets lichter grijs van kleur, van onder gezien enigszins doorschijnend. Bovenvleugeldekveren (behalve grote?) zeer lichtgrijs tot wit. Voorts op beide bovenzwevels nog kleine onopvallende witte vlek.

POOT Zwart.

GEDRAG Vloog met soepele vleugelslagen. Veroorzaakte paniek onder Kokmeeuwen die vogel aanvielen. Reageerde hierop door meeuwen te ontwijken en hoger te gaan vliegen.

Het donkere uiterlijk en de sierlijke vlucht, alsmede de reactie van de Kokmeeuwen deden ons even vermoeden met een jager *Stercorarius* te maken te hebben. Het ontbreken van verlengde middelste staartpennen en lichte ondervleugelvlek sluiten echter elke jager uit terwijl de ongevorkte staart de mogelijkheid van een stern uitsluit. Aanvankelijk leek alleen de Noddy *Anous stolidus* een geschikte

kandidaat. Deze soort komt qua grootte ongeveer overeen met de Kokmeeuw en heeft een geheel donker verenkleed. Bovendien kan de Noddy in sterk gesleten kleed lichte voorvleugels tonen (Cramp & Simmons 1983). Lichte vleugelvlekken zijn echter atypisch voor deze soort en bovendien is de Noddy aanmerkelijk slanker dan een Kokmeeuw, met een wigvormige staart en een lichte bovenkop. Pas na bestudering van enkele dia's die van de vogel werden gemaakt, konden we ook deze soort uitsluiten. Op de dia's is een onmiskenbare meeuwachtige te zien. Op grond van grootte en bouw determineerden we de vogel als Kokmeeuw. De geheel egaal donkere kop, lichaam en staart, alsmede de symmetrische vleugeltekening wijzen op (gedeeltelijk) melanisme.

Melanisme bij meeuwen (Kokmeeuw, Zilvermeeuw *L argentatus* en Kleine Mantelmeeuw *L fuscus*) en andere vogelgroepen werd beschreven door Sage (1962). Harrison & Harrison (1962) vermeldden een adult winter Kokmeeuw met een combinatie van albinisme (slagpennen) en melanisme (poten en mogelijk kopveren). King (1988) beschreef een melanistische Drieteenmeeuw *Rissa tridactyla*; tevens werd hierbij opgemerkt dat alleen bij een vogel in de hand kan worden vastgesteld of de zwarte kleur werkelijk pigment betreft of veroorzaakt is door vervuiling. De symmetrische kleurverdeling bij de vogel van Borssele lijkt dit laatste echter uit te sluiten.

Als reactie op een oproep in DB Nieuwsbr 1: 107, 1989, ontving ik van René van Rossum een waarneming van een geheel egaalgrijze Kokmeeuw op het strand van Katwijk aan Zee, Zuidholland, op 4 en 29 oktober 1975. RvR merkte op dat er zeker geen sprake was van vervuiling maar wel degelijk van een pigmentafwijking. Met erts vervuilde vogels, bijvoorbeeld afkomstig van de ertsoverslag op de Maasvlakte, Zuidholland, tonen gewoonlijk een rood-roestbruine vervuiling, met name op buik en borst.

Gezien het feit dat melanisme bij vogels een uitzonderlijk verschijnsel is en omdat dergelijke vogels waarnemers, zoals in dit geval, kunnen misleiden, is een nauwkeurige en gedetailleerde beschrijving belangrijk. Waarnemingen van (mogelijke) melanistische vogels, voorzien van een dergelijke beschrijving, zie ik met belangstelling tegemoet.

Hierbij dank ik, Koos Minnaar en René van Rossum voor hun reacties en Dirk Moerbeek voor de hulp bij het verzamelen en toezenden van reacties.

FIGUUR 1 Melanistische Kokmeeuw *Larus ridibundus*, Borssele, Zeeland, 24 juni 1989. Naar veldschets (Jaco Walhout)

Summary

MELANISTIC BLACK-HEADED GULL NEAR BORSSELE IN JUNE 1989 On 24 June 1989, near Borssele, Zeeland, a partially melanistic Black-headed Gull *Larus ridibundus* was observed. Its identification as Black-headed Gull, the initial confusion with a skua *Stercorarius* and some distinctions from Brown Noddy *Anous stolidus* are discussed. The symmetrical colour pattern of the bird indicated that the black coloration was not caused by pollution.

Verwijzingen

- Cramp, S & Simmons, K E L 1983. The birds of the Western Palearctic 4. Oxford.
- Harrison, J M & Harrison, J G 1962. A Black-headed Gull showing both albinism and melanism. Br Birds 55: 435-436 & plate 71.
- King, B 1988. Possibly melanistic Kittiwake in Cornwall. Br Birds 81: 181-182.
- Sage, B L 1962. Albinism and melanism in birds. Br Birds 55: 201-225.

Jaco Walhout, Verwerijstraat 25, 4331 TA Middelburg, Nederland

Separation of Cuckoo and Oriental Cuckoo

Separation of cuckoos *Cuculus* in the field is extremely difficult unless they are giving their diagnostic calls. Reports of two Oriental Cuckoos *C saturatus* at Spurn Point, Humberside, Britain, in June 1985 (Br Birds 78: 462, 523, 1985), have highlighted the possibility that this species may be occurring as a vagrant in western Europe but is being overlooked amongst the more abundant Cuckoo *C canorus*. To further add to the confusion surrounding their separation, one of the Spurn Point Oriental Cuckoos was retrapped the following year and found to be a small female Cuckoo, despite being widely acknowledged as Oriental Cuckoo by many observers at the time of the original observations.

Information on the field identification of Oriental Cuckoos is limited and little progress has been made in recent years. Redman (1985) drew attention to complex problems of both field and museum identification. He did, however, consider the width of the barring on the underparts of Oriental Cuckoo to be broader than in Cuckoo and

139 Cuckoo *Cuculus canorus canorus*, adult female, showing broad barring on underparts, particularly on flanks, and also ochre-tinged undertail-coverts, Rye Meads, Hertfordshire, Britain, May 1990 (*P Roper*) **140** Oriental Cuckoo *Cuculus saturatus horsfieldi*, adult female, showing underwing pattern, Talaud Islands (north of Sulawesi), Indonesia, February 1985 (*Frank Rozendaal*)

141 Oriental Cuckoo *Cuculus saturatus*, immature, showing underwing pattern, Mai Po, Hongkong, September 1989 (Paul J Leader) **142** Cuckoo *Cuculus canorus*, adult female, showing underwing pattern, Rye Meads, Hertfordshire, Britain, May 1990 (P Roper)

birds displaying narrow barring would invariably be Cuckoos. Blom (1989) noted that Oriental Cuckoo has an ochre undertone on the lowerbreast-to-vent area and, of the specimens of Cuckoo examined, only one did not have pure white undertail-coverts (but sample size was not stated). Furthermore, Parkes (1990) noted the width of the ventral barring in Cuckoos of the subspecies *C c telephonus* (which occurs in north-eastern Asia and thus is unlikely to occur in western Europe) to be usually distinctly narrower than in Oriental Cuckoo with only a few specimens being intermediate. Parkes (1990) further qualified this statement by adding that, while these comments regarding the ventral colour and width of barring on the underparts may hold true for *C c telephonus*, they appeared not to do so for the western European subspecies *C c canorus* which generally has heavier ventral barring and looks like the migratory Asian population of Oriental Cuckoo.

We have found this comment to be generally correct and plate 139 shows a female Cuckoo trapped at Rye Meads, Hertfordshire, Britain, in May 1989, with both an ochre tinge to the undertail-coverts and broad barring on the breast and undertail-coverts, features which are frequently associated with Oriental Cuckoo rather than Cuckoo.

A previously undocumented difference between Oriental Cuckoo and Cuckoo is the pattern of the underwing which appears to consistently differ and, given good views, can be used to separate the species in the field. Oriental Cuckoo has a broad

band across the centre of the underwing caused by the off-white bases to the inner primaries, greater underwing-coverts and axillaries. This pale band contrasts sharply with the grey secondaries and lesser and median underwing-coverts as shown in plate 140. While it appears that adults show darker and, therefore, more contrasting underwings, the difference is still obvious in immature birds as plate 141 illustrates. Frank Rozendaal (in litt) has commented that he was unable to detect any subspecific differences in the pattern of the underwing between samples of *C s saturatus* and *C s horstfieldi*. It is therefore considered that the darkness of the underwing is dependent on age rather than the subspecies involved.

By contrast, Cuckoo shows extensive broad white barring across the primaries and bases of the secondaries while the distal part of the secondaries is dark grey and unmarked and the underwing-coverts are finely barred (plate 142). This effect gives Cuckoo a relatively pale and uniform underwing while that of Oriental Cuckoo appears dark with an obvious contrasting pale band across the centre which can be surprisingly easy to see in the field.

References

- Blom, E A T 1989. *Cuculus* cuckoos and the NGS guide. *Birding* 21: 183-184.
 Parkes, K C 1990. Identification of Common and Oriental Cuckoos. *Birding* 22: 191-193.
 Redman, N 1985. Photospot 15: Oriental Cuckoo. *Br Birds* 78: 473-475.

Peter R Kennerley, 2C Crane Court, 45 Sassoon Road, Pok Fu Lam, Hong Kong
 Paul J Leader, Flat 11B, 4C Kensington Court, Shiu Fai Terrace, Stubb's Road, Hong Kong

Brieven

Yellow-legged Gulls in Poland: a comment

In a recent note, Dubois et al (1990) claimed that at least some of the yellow-legged Herring Gulls *Larus argentatus* (sensu Cramp & Simmons 1983) occurring on the Polish Baltic coasts are Yellow-legged Gulls *L cachinnans* (sensu Glutz von Blotzheim & Bauer 1982), probably belonging to the Black Sea subspecies *L c cachinnans*. They also hypothesized that the small inland population breeding at the Vistula river, Poland, may also be of Black Sea

origin. Far from sharing their point of view, we would like to comment on some controversial points in their note.

Dubois et al (1990) stated that the wing of an adult gull depicted in their plate 9 shows characters of *L c cachinnans*. It is unclear, however, which characters are referred to. A closer look at this wing reveals three important features: a completely white tip to the outermost primary (p10) (type 1 pattern in Goethe 1961 and Barth 1968), black markings on five outer primaries and the so-called 'thayeri pattern' (sensu Barth 1968) on p9. In our opinion, none of

these individual characters (nor their combination) seems to justify the identification as *L c cachinnans* for the following reasons. 1 An extensive white tip of p10 lacking a black subterminal band occurs in adults of almost all European populations of the *L argentatus* complex (sensu Cramp & Simmons 1983) studied so far (Barth 1968, Isenmann 1973, Coulson et al 1982). It seems typical for Black Sea *cachinnans* (all names refer to subspecies throughout this letter unless otherwise stated), in which more than 33% in a sample of 18 individuals had an extensive white tip on p10, while a further 39% had only faint traces of a black subterminal band (cf Kohl 1959). However, the highest frequency of the white tip character (53% of a sample of 197) is known from the Norwegian populations of the *L argentatus* complex (sensu Cramp & Simmons 1983), which represents the north-eastern extreme of a SW-NE cline of increasing frequency of this feature along the north-western and northern coasts of Europe (cf Barth 1968). 2 The black pattern on the primaries of typical *cachinnans* always involves at least six outermost feathers (Kohl 1959, Cramp & Simmons 1983); individuals with black

tips on five primaries only – as the bird depicted in Dubois et al's plate 9 – seem to be virtually absent among typical *cachinnans*. Again, five (or less) black-marked primaries are common in northern populations (54% of a sample of 200, cf Barth 1968; 65% of a sample of 169, cf Coulson et al 1982) but less frequent further south, eg in Germany (13% of a sample of 160, cf Goethe 1961) and Great Britain (20% of a sample of 1424, cf Coulson et al 1982), where a more extensive black pattern predominates. 3 Within the European range, a *thayeri* pattern on p9 seems to be restricted to Fennoscandia where it forms a SW-NE cline of increasing frequency, reaching 27% (of a sample of 15) in eastern Finnmark (Barth 1968) and again 27% of 95 museum skins from north-western Russia (Coulson et al 1984). It is virtually absent in central and western Europe (0-1% in north-western Germany, the Netherlands and Great Britain) (Barth 1968, Coulson et al 1984) and we are not aware of any records of this character from southern populations of the complex. In fact, the *thayeri* pattern has been used as a reliable criterion for the identification of northern Scandinavian birds among

143 Wing of adult Yellow-legged Gull *L c cachinnans* (sensu Glutz von Blotzheim & Bauer 1982), breeding colony at Sivash, Azov/Black Sea, Ukraine, USSR, May 1989. Note six black-marked primaries (p5-10) with trace of black on p4, white wedge on inner web of p10 and wide black band on inner web of p8. Compare with wing of claimed *L c cachinnans* from Vistula mouth, Poland (Dutch Birding 12: 16, plate 9, 1990) (Czeslaw Nitecki)

Herring Gulls wintering in Great Britain (Coulson et al 1984).

Summarizing these points, we find no clear indication for the claimed Black Sea origin of the specimen illustrated in Dubois et al (1990). The only feature fitting descriptions of *cachinnans* (the pattern on p10) is not unique to this subspecies. On the other hand, the combination of characters shown by this individual is typical for populations from the north-eastern part of the European range of the complex. Together with the yellow legs of the bird (M Skakuj and T Stawarczyk pers comm), it suggests a Fennoscandian origin (most probably northern Scandinavia) (cf Eigenhuis 1990).

In spite of these arguments, of which the second and third were already put forward in shortened form by Eigenhuis (1990), Dubois (Dutch Birding 12: 193, 1990) defended his original subspecific identification, suggesting that the wing pattern shown is the result of moult and abrasion, 'reducing the amount of black'. We do not know how serious this statement is since neither moult nor abrasion have anything to do with the number of black-marked primaries and the *thayeri* pattern on p9 (unless we would have to agree that abrasion can, on some primaries, change the colour of some subterminal regions of a feather from black into white or grey – a point of view which is difficult to accept).

Dubois, in his same reply, also argued that it was identified as a 'pure Yellow-legged Gull' on the basis of a rather dark grey mantle and yellow legs. Again, both characters do not allow the separation of *cachinnans* from Fennoscandian *argentatus* (including '*omissus*'). The common belief that gulls of the *cachinnans* group have a darker mantle than northern birds of the *argentatus* group, holds true only as long as western Mediterranean *micahellis* is compared with gulls from central and western Europe, ie from Britain, the Netherlands and Denmark (mainly *L a argenteus*). Yet, Herring Gulls from Fennoscandia have a much darker mantle than central and western European birds (Barth 1968: figure 1), being equally dark or even darker than *micahellis* and *cachinnans* (Barth 1968: figure 10). Similarly, bright yellow legs, as opposed to straw-yellow ones, are not typical for *cachinnans* which actually has pale straw-yellow legs (C Nitecki pers comm, based on many birds seen and caught in the Black Sea area).

Apart from the identification of the bird in plate 9, the general problem of the breeding origin of 'Herring Gulls' with yellow legs recorded on the Polish Baltic Sea coast is another story. Dubois et al (1990) suggested that, apart from '*omissus*' birds, *cachinnans* may also regularly occur on the Baltic

coast. Perhaps it is useful to remind that yellow-legged individuals constitute at least a significant proportion of 'Herring Gulls' breeding everywhere around the Baltic basin and in Fennoscandia, especially inland, and not only in Norway, Finland and southern Sweden (Barth 1968: 9) but also in north-eastern Germany (Kuschert 1980, Porner 1984, Nehls 1987). Although the subspecific identity and possible origin of these populations are subject to many speculations (cf Barth 1968: 38, Voipio 1968, Glutz von Blotzheim & Bauer 1982), it is clear that especially these gulls are most likely to occur in Poland. Morphological variation within these southern Baltic populations seems to be extensive and as yet poorly known. Consequently, we argue that it is premature and highly speculative to recognize true *cachinnans* individuals among Baltic 'Herring Gulls'. The morphological variation of all populations involved (Baltic, Black Sea) needs to be described in more precise, biometrical and statistical terms (cf Goethe 1961, Barth 1967, Barth 1968, Isenmann 1973, Coulson et al 1982), rather than in hardly quantitative and subjective impressions and comparisons like 'slightly paler', 'little smaller', 'little more', etc.

Furthermore, ringing results suggest that birds from south-eastern Europe reach the Baltic coast only irregularly as a result of dispersal of immatures. A review of ringing recoveries of 'Herring Gulls' obtained under the Polish ringing scheme reveals that from birds ringed as chicks abroad and recovered in Poland 84 were of Baltic origin (Estonia, Finland, Sweden and Denmark) while only three (*first-year*) individuals originated from the Black Sea (Gdansk Ornithological Station, unpubl data). Similarly, only Fennoscandian and Baltic individuals have been recorded in eastern Germany (Kuschert 1980, Nehls 1987). Although many factors, most importantly differences in ringing effort, may have biased these results, it is clear that *adult* yellow-legged 'Herring Gulls' observed nowadays on the southern Baltic coast originate mostly from the local Baltic-Fennoscandian populations, rather than from south-eastern Europe.

This may also apply to the 'Herring Gull' population breeding at the middle Vistula. Although these birds have yellow legs (Bukacinski et al 1989), a closer look at the wing-tips of a perched bird (Dubois et al 1990: plate 8) raises doubts about the identification as *cachinnans*. In this individual, black marks are visible on only three primaries; even when assuming that p10 has a broken tip and the bird is moulting p6, this bird can only have five black-marked primaries at the most, unlike the *cachinnans* pattern!

In summary, we feel that the opinions put forward in Dubois et al (1990) about the subspecific identity of the yellow-legged 'Herring Gulls' in Poland are premature and unproven. However, it is not impossible that further detailed research, based on birds in the hand, may confirm their ideas.

References

- Barth, E K 1967. Standard body measurements in *Larus argentatus*, *L. fuscus*, *L. canus* and *L. marinus*. *Nytt Mag Zool* 14: 7-83.
- Barth, E K 1968. The circumpolar systematics of *Larus argentatus* and *Larus fuscus* with special reference to the Norwegian populations. *Nytt Mag Zool* 15, Suppl 1: 1-50.
- Bukacinski, D, Nawrocki, P & Stawarczyk, T 1989. [Breeding of Yellow-legged Gulls in the middle reaches of the Vistula, their taxonomic status and problems with identification of the *Larus cachinnans michahellis*, *L. c. cachinnans* and *L. c. omissus* subspecies.] *Notatki Ornithol* 30: 1-12. [In Polish; English summary.]
- Coulson, J C et al 1982. Variation in the wing-tip pattern of the Herring Gull in Britain. *Bird Study* 29: 111-120.
- Coulson, J C et al 1984. Scandinavian Herring Gulls wintering in Britain. *Ornis Scand* 15: 79-88.
- Cramp, S & Simmons, K E L 1983. *The birds of the Western Palearctic* 3. Oxford.
- Dubois, P J, Skakuj, M & Stawarczyk, T 1990. Occurrence of Yellow-legged Gull in Poland. *Dutch Birding* 12: 14-17.
- Eigenhuis, K J 1990. Occurrence of Yellow-legged Gull in Poland. *Dutch Birding* 12: 193-194.
- Glutz von Blotzheim, U N & Bauer, K M 1982. *Handbuch der Vögel Mitteleuropas* 8. Wiesbaden.
- Goethe, F 1961. Zur Taxionomie [sic] der Silbermöwe (*Larus argentatus*) im südlichen deutschen Nordseegebiet. *Vogelwarte* 21: 1-24.
- Isenmann, P 1973. Biometrische Untersuchungen an der Gelbfüßigen Silbermöwe (*Larus argentatus michahellis*) aus der Camargue. *Vogelwarte* 27: 16-24.
- Kohl, I 1959. Contributions to systematic studies of the Black Sea's Herring-Gulls. *Aquila* 65: 127-143.
- Kuschert, H 1980. Morphologisch-biometrische Untersuchungen an Silbermöwen (*Larus argentatus*) einer Binnenlandkolonie Schleswig-Holsteins. *Angew. Ornithol* 5: 190-194.
- Nehls, H W 1987. Silbermöwe; Weisskopfmöwe. In: Klafs, G & Stubs, J (editors), *Die Vogelwelt Mecklenburgs*, third edition, Jena, pp 218-220.
- Porner, H 1984. Bestandsentwicklung und Wanderungen der DDR-Population der Silbermöwe (*Larus argentatus*). *Ber Vogelwarte Hiddensee* 5: 24-42.
- Voipio, P 1968. Zur Verbreitung der *argentatus*- und *cachinnans*-Möwen. *Ornis Fenn* 45: 73-83.

Przemyslaw Chylarecki & Arkadiusz Sikora, *Ornithological Station, Nadwislanska 108, 80-680 Gdansk 40, Poland*

A comment by Philippe Dubois and Tadeusz Stawarczyk on the views of Chylarecki & Sikora will be published in the next issue. EDITORS

Mystery photographs

41 The grey geese *Anser* illustrated in mystery photograph 41 show a pale-grey forewing and rump and a white tail with obvious central band not extending onto the outer rectrices. Only Pink-footed *A brachyrhynchus* and Greylag Geese *A anser* show this pattern while Bean *A fabalis*, White-fronted *A albifrons* and Lesser White-fronted Geese *A erythropus* would have shown, among other features, a rather dark forewing and a brown rump. The black colour of the tail-band identifies these birds as Greylag Goose since Pink-footed Goose has a pale-grey tail-band. Furthermore, the mystery birds show contrasting dark brown

scapulars, which are characteristic for Greylag Geese, as well as a contrast between dark and pale coverts on the innerwing. Pink-footed Geese have more uniform upperparts and upperwing.

During the Dutch Birding mystery-bird competition on 19 October 1990 held on Texel, Noordholland, 68% of the 69 contenders misidentified the birds as Pink-footed Geese and 13% as Bean Geese whereas only 11.5% correctly identified the birds as Greylag Geese.

Arnoud B van den Berg, *Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort-Zuid, Netherlands*

144 Greylag Geese *Anser anser*, Verdrongen Land van Saeftinge, Zeeland, 30 November 1989
(Arnoud B van den Berg)

Mystery photograph 42. Solution in next issue

Varia

Arabian Gulf

In April and May 1991, the International Council for Bird Preservation, assisted by the Working Group on International Wader and Waterfowl Research Foundation, was working jointly with the Saudi Arabian National Commission for Wildlife Conservation and Development in order to monitor the effects of Kuwait oil spills and smoke on migratory and breeding birds in the Arabian Gulf of Saudi Arabia. As an extension to the project, in the first half of June 1991, Michael Evans and Peter Symens visited five tiny offshore Saudi Arabian coral islands in the Arabian Gulf, Harqus, Jana, Jurayd, Karan and Kurayn, to census breeding colonies and to ascertain pollution damage. During the first week of June, on Karan, they were assisted by Arnoud van den Berg. On Karan, which is the largest of the islands (c 128 ha), c 26 000 pairs of four tern species had started to incubate eggs (not a single chick was

present yet). These were, in order of abundance, Bridled *Sterna anaethetus*, Lesser Crested *S bengalensis*, White-cheeked *S repressa* and Crested Terns *S bergii*. Bridled and Lesser Crested Terns were equally numerous while White-cheeked (c 1000 pairs) and Crested Terns (less than 500 pairs) were present in relatively low numbers. On 12 April, a Scottish undertaking had started to remove the 35 cm thick and c 3 m wide 'asphalt' layer that surrounded the island. In total, 24 000 m³ of oil substance got collected by using several bulldozers and a few dozen labourers. On 5 May, the clean-up of the shores of Karan was completed. Presumably, this was just on time to be before the arrival of large numbers of terns returning to Karan from their wintering grounds in the Indian Ocean. As a consequence, only a small number of the breeding terns on Karan appeared to have been moderately to heavily oiled.

*Arnoud B van den Berg, Michael I Evans & Peter Symens, c/o Duinlustparkweg 98,
2082 EG Santpoort-Zuid, Netherlands*

145 Lesser Crested Terns *Sterna bengalensis*, Karan, Arabian Gulf, Saudi Arabia, June 1991 (Arnoud B van den Berg)

146 White-cheeked Tern *Sterna repressa*, Karan, Arabian Gulf, Saudi Arabia, June 1991 (Arnoud B van den Berg)

147 Lesser Crested Terns *Sterna bengalensis*, Karan, Arabian Gulf, Saudi Arabia, June 1991 (Arnoud B van den Berg)

148 Crested Terns *Sterna bergii*, Karan, Arabian Gulf, Saudi Arabia, June 1991 (Arnoud B van den Berg)

Recensies

G. GORMAN 1991. *A guide to birdwatching in Hungary*. Corvina Books, Boedapest. 96 pp. ISBN 963-13-3070-2. In Nederland te bestellen door overmaking van NLG 28.50 (inclusief portokosten) op bankrekening 56 69 30 145 (Algemene Bank Nederland Groningen, girorekening bank 80 23 94) tnv I S O Huysman, Groningen, Nederland.

Voor een bezoek aan Hongarije kan dit handzame boekje een goede hulp zijn, zowel bij de voorbereidingen als ter plekke. Verspreid over het hele land worden 24 gebieden besproken. Per gebied worden achter-eenvolgens de locatie zelf (ligging, grootte, bereikbaarheid per auto en trein), de karakteristieke soorten (geïllustreerd met aardige tekeningen), de beschermingsstatus (ivm met eventuele noodzakelijke toestemming en/of toegangsbewijzen, en waar deze te verkrijgen) en het seizoen waarin een bezoek ornithologisch het meest interessant is besproken. Aan het eind is een soortenlijst opgenomen (helaas alfabetisch op Engelse soortnamen) met de wetenschappelijke en Hongaarse namen en de status van de betreffende soorten. Twee kaarten met, respectievelijk, de 24 gebieden en de belangrijkste weg-en

spoorverbindingen, bevinden zich voor- en achterin.

De bespreking van de soorten per gebied is gelukkig geen droge opsomming maar een vlot leesbare, enthousiaste en soms humoristische tekst. Wie echter even snel wil opzoeken waar hij de beste kansen heeft om, bijvoorbeeld, Schreeuwarend *Aquila pomarina* of Witrugspecht *Dendrocopos leucotos* te zien, moet nogal zoeken en bladeren. Jammer dus dat er in de soortenlijst geen paginaverwijzing is opgenomen.

Spechten zijn trouwens zeer goed vertegenwoordigd in Hongarije met maar liefst acht van de negen Europese soorten als broedvogel aanwezig, inclusief de algemeen voorkomende Syrische Bonte Specht *D. syriacus*; alleen de Drieteenspecht *Picoides tridactylus* ontbreekt. Andere interessante broedvogels die men in Hongarije kan aantreffen zijn, bijvoorbeeld, Keizerarend *A. heliaca*, Saker *Falco cherrug*, Grote Trap *Otis tarda*, Noordse Nachtegaal *Luscinia luscinia* (die hier samen voorkomt met Nachtegaal *L. megarhynchos*), Krekelzanger *Locustella fluviatilis*, Vale Spotvogel *Hippolais pallida*, Sperwergrasmus *Sylvia nisoria* en Withalsvliegenvanger *Ficedula albicollis*. Aanbevolen en nuttig voor iedere Hongarije-ganger. ANDRÉ J. VAN LOON

Aankondigingen

Biology and Conservation of Small Falcons The first of its kind, this international conference on all aspects of the biology and conservation of small falcons, organized by the Hawk and Owl Trust, is to be held at the University of Kent, Canterbury, Kent, UK, on 6-8 September 1991. It has attracted a wide range of speakers from all over the world. Leaflet and registration details are available from: Fiona Swingland, Durrell Institute of Conservation and Ecology, University of Kent, Canterbury, Kent CT2 7NY, UK. Offers of poster paper, contributions to workshops, etc should be addressed to: Mike Nicholls, Christchurch College, North Holmes Road, Canterbury, Kent CT1 1QU, UK.

Jubileumsymposium NJN-VWG Op zaterdag 26 oktober 1991 wordt ter gelegenheid van het 30-jarig bestaan van Aythya, het orgaan van de Vogelwerkgroep van de Nederlandse Jeugdbond voor Natuurstudie (NJV-VWG), een jubileumsymposium georganiseerd. Een aantal prominente oud-VWG-leden heeft toegezegd een voordracht te zullen geven. Dit zijn onder andere Bruno Ens, Frank Majoor, Jan Veen en Leo Zwarts en, onder voorbehoud, Marcel Klaassen en Arie Spaans. Zij zullen spreken over het onderzoek dat ze hebben verricht in hun NJN-tijd en later. Aangezien het symposium tevens het karakter van een reünie draagt, worden alle oud-VWG-leden van harte uitgenodigd om hierbij aanwezig te zijn. De kosten bedragen NLG 5.00. Men kan zich opgeven bij: Christiaan Both, Droevendaalsesteeg 57, 6708 GA

Wageningen, Nederland. Bij opgave volgt meer gedetailleerde informatie over het symposium. De teksten van de lezingen zullen worden gepubliceerd in een speciale uitgave van Aythya. Dit jubileumnummer kan ook worden besteld bij Christiaan Both.

Third Forktail/Leica Award The Oriental Bird Club, in conjunction with Leica Camera, is pleased to announce the Third Forktail/Leica Award. This award is given to the best project fitting one of the following categories: 1 a habitat survey useful to bird conservation; 2 a survey or study of a globally threatened bird species; 3 a study of a little-known protected area; 4 conservation education with an emphasis on birds. The award has in previous years been GBP 500 but this year is being raised to GBP 1000. The recipient will be announced at the club's annual general meeting on 14 December 1991 and so the closing date for submissions is 1 October 1991. Submissions should consist of a description of the aims of the project, the methods to be employed and some background as to the project's significance. The 1990 winners of the award are Zhang Yin-sun and He Fen-qi who are studying the breeding ecology of Relict Gull *Larus relictus*. As the award concerns bird conservation in the Orient, applications from nationals working in countries in the region are particularly encouraged. Applications should be sent to: Carol Inskipp, Oriental Bird Club, c/o The Lodge, Sandy, Bedfordshire SG19 2DL, UK.

DBA-nieuws

Adreswijziging Dutch Birding Travel-Report Service We maken de lezers er op attent dat het adres van de coördinator van de Dutch Birding Travel-Report Service, Dirk de Moes, is gewijzigd. Het nieuwe adres is: Postbus 94, 3956 ZS Leersum, Nederland, telefoon 03430-17115 (na 29 september 1991: 03434-57501).

Change of address Dutch Birding Travel-Report Service Please take notice that the Dutch Birding Travel-Report Service has a new address: c/o Dirk de Moes, Postbus 94, 3956 ZS Leersum, Netherlands, telephone +31-343017115 (after 29 September 1991: +31-343457501).

Meerjarig sponsorcontract met Nuts Ziektekostenverzekering ondertekend Op 21 mei 1991 heeft het DBA-bestuur in Den Haag een meerjarig sponsorcontract getekend met Nuts Ziektekostenverzekering NV. Na de voor beide partijen succesvol verlopen sponsoring van de jubileumuitgave van de DBA, *Vogels nieuw in Nederland*, is ditmaal een overeenkomst gesloten voor 3 jaar. Gedurende deze periode zal Nuts de DBA ondersteunen; het geld is in principe bedoeld voor de financiering van speciale projecten. Dit jaar wordt het geld besteed aan de Euro Bird Week op Texel. De komende 2 jaar wordt geld uitgetrokken voor de voorbereiding van het boek over alle zeldzame vogels in Nederland, een project waarvoor binnen de DBA al geruime tijd plannen bestaan maar dat nu daadwerkelijk vorm krijgt. Het moge duidelijk zijn dat bestuur en redactie buitengewoon verheugd zijn over de toegezegde ondersteuning door Nuts en dat wij hopen op een voor beide partijen langdurige en succesrijke samenwerking.

Avondlezingen gedurende Euro Bird Week Het programma voor de Engelstalige lezingen die iedere avond (van zaterdag 12 tot en met vrijdag 18 oktober 1991) tijdens de Euro Bird Week zullen worden gehouden, ziet er (onder voorbehoud) als volgt uit:

- Zaterdag 12 okt
- Adriaan Dijkens geeft een inleiding over vogelen op Texel
 - Lasse Laine verzorgt een Finse 'mystery-bird competition'
- Zondag 13 okt
- Paul Lehman over identificatie van Thayers Meeuw en aanverwante (onder)soorten
- Maandag 14 okt
- Algirdas Knystautas over vogels in de USSR
- Dinsdag 15 okt
- Determinatie van oranje-navelige sterns en determinatie van kruisbekken
- Woensdag 16 okt
- Arnoud van den Berg over zijn verblijf in het Golfgebied in het voorjaar van 1991 en het onderzoek naar de effecten van olieplassen en -branden op trekvogels

Donderdag 17 okt

Vrijdag 18 okt

- Gunnlaugur Pétursson over Nearctische dwaalgasten op IJsland
- Per Alström over interessante boszangers, oa Bladkoning en Pallas' Boszanger
- Avondvullend programma over vogelen in de VS door Don Robertson ea

Alle avonden beginnen om 20:00 precies en vinden plaats in de conferentiezaal van het NIOZ, nabij haven 't Horntje. Waarschijnlijk zal een kleine entreprijs gevraagd worden. Tegen geringe vergoeding is busvervoer beschikbaar tussen De Cocksdorp en het NIOZ. In het NIOZ zullen 's avonds diverse stands te bezoeken zijn die op één of andere wijze met vogelen te maken hebben.

Tijdens de Euro Bird Week zal restaurant 'De Toren' aan de Vuurtorenweg op de noordpunt van het eiland functioneren als 'Euro Birding Centre'. Hier bevindt zich de centrale portofoon en komen borden te staan met het laatste vogelnieuws. Men kan hier aanvullende informatie krijgen over de avondlezingen, het busvervoer en andere aspecten van de Euro Bird Week.

Er wordt een systeem opgezet waarmee de gegevens die door de talrijke aanwezige vogelaars worden verzameld gestructureerd verwerkt kunnen worden. Meer informatie over hoe hieraan meegewerkt kan worden volgt op de eerste lezingenavond. Wij vertrouwen erop dat alle vogelaars zich tijdens de week in het veld zullen houden aan de DBA-gedragsregels.

Evening lectures during Euro Bird Week During the Euro Bird Week on Texel in October 1991, there will be lectures on every evening, from Saturday 12 to Friday 18 October. All lectures will be in English. The programme will be as follows:

- Saturday 12 Oct
- Adriaan Dijkens gives an introduction to birding on the island of Texel
 - Lasse Laine presents a Finnish mystery-bird competition
- Sunday 13 Oct
- Paul Lehman on identification of Thayer's Gull and related (sub)species
- Monday 14 Oct
- Algirdas Knystautas on birds in the USSR
- Tuesday 15 Oct
- Identification of orange-billed terns and identification of cross-bills
- Wednesday 16 Oct
- Arnoud van den Berg on his trip to the Gulf region during the spring of 1991 to study the effects of oil spills and burning oil wells on migrating birds
 - Gunnlaugur Pétursson on Nearctic vagrants in Iceland

- Thursday 17 Oct • Per Alström on interesting *Phylloscopus* warblers, including Yellow-browed Warbler and Pallas's Warbler
- Friday 18 Oct • On birding in the USA, by Don Roberson and others

All evening lectures will start at 20:00 and will take place at the conference room of the NIOZ (Netherlands Institute for Sea Research), near the southern tip of the island (where the ferry arrives). A small entrance fee will most probably be asked for. There will be inexpensive bus transport from De Cocksdorp (where many birders will be staying) to the NIOZ.

During the Euro Bird Week, restaurant 'De Toren', opposite the lighthouse on the northern tip of the island, will function as 'Euro Birding Centre'. The central walkie-talkie will be based here and information on the evening lectures, bus transport, birding spots etc can be obtained here. Outside the restaurant information boards will tell the latest bird news.

Foreign birders planning to come to Texel are kindly requested to send a short notice in advance to: Dutch Birding, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, Netherlands. This will help us to gain insight in the number of visiting birders and gives us the opportunity to send additional information (if necessary) to the visitors before the week begins.

Verzoeken

Marked Griffon Vultures in Spain For a study on the migration of Griffon Vulture *Gyps fulvus*, young birds have been marked with wing-tags, rings and a radio-transmitter at Riglos, Huesca, Spain. The wing-tags are white with red or red with blue symbols (dots, commas and circles). The rings are yellow PVC with black letters and/or figures (right) and aluminium (left). The antenna of the transmitter is slightly longer than the tail. During July, the young Griffon Vultures make their first flights around the colony and in August they are expected to be seen up to c 50 km from the colony. From half September onwards, observations are possible anywhere in Spain.

Observers of marked birds are requested to note place, date, time, type of wing-mark and the inscription of the yellow ring. It is also important to note the numbers of possible other Griffon Vultures accompanying the marked birds.

Furthermore, observers are required to assist in counting migrating Griffon Vultures at Tarifa, Cádiz, Spain, from 15 to 30 October 1991.

If you have data on marked Griffon Vultures, or if you want to assist in counting, please contact: Joachim Griesinger, Institutio Pirenaico de Ecología, Apertado 64, 22700 Jaca, Huesca, Spain.

Recent WP reports

This review of recent reports of rare and interesting birds in the Western Palearctic refers mainly to **March** and **April 1991**. The records are largely unchecked, not authenticated.

The Shetland **Black-browed Albatross** *Diomedea melanophris* ('Albert Ross') remained at the Hermaness ganetry, Unst, Britain, from 23 March until at least 24 May. Interestingly, it became erratic once its favourite perch was taken over by a pair of Gannets *Sula bassana*. **Red-billed Tropicbirds** *Phaethon aethereus* were recorded in the Canary Islands (24 March, 12 and 19 April) and Israel (23 April). The **American Bittern** *Botaurus lentiginosus* at Marton Mere near Blackpool, Lancashire, Britain, stayed until at least 12 May. One may wonder whether the eight **Bald Ibises** *Geronticus eremita* roaming the At Ta'if area, Saudi Arabia, in April and early May were Turkish birds, failing to return to their native colony at Birecik. From 1 until at least 3 April, two **Fulvous Whistling Ducks** *Dendrocygna bicolor* ('of unknown origin') were at Aiguamolls de l'Empordà, Girona, Catalonia, Spain. A

female **Baikal Teal** *Anas formosa* was present near Liège, Liège, on 31 March and 1 April, a potential first for Belgium. In early March, a record flock of 160 **Red-crested Pochards** *Netta rufina* was on the Donau near Wien, Wien, Austria. On Scharhorn, Niedersachsen, FRG, in mid-April, a male **Steller's Eider** *Polysticta stelleri* displayed with Shellducks *Tadorna tadorna*. The **Harlequin Duck** *Histrionicus histrionicus* at Wick, Highland, Britain, departed on 17 May. An adult **Steller's Sea Eagle** *Haliaeetus pelagicus* was photographed near Greifswald, Mecklenburg-Vorpommern, FRG, on 2 March. Most likely, the same bird showed up in Finland on 21 and 23 April (while trying to relocate its cage!). The sighting of a **Lammergeier** *Gypaetus barbatus* over the Pitz Tal glacier, Tirol, Austria, on 14 March is intriguing. An immature **Black Vulture** *Aegypius monachus* was at Djebel Zaghouan on 27 March, apparently constituting the first record of this species for Tunisia. An adult Black Vulture was reported at Guissan, Aude, France, on 29 April. A pair of **Barbary Falcons** *Falco pelegrinoides* was found in the mountains of Daftah on 4 April, representing

the first breeding record of this (semi)species for the UAE. An alarming report in the July 1991 issue of IWRB News suggests that the small population of **Siberian White Cranes** *Grus leucogeranus* wintering along the southern Caspian Sea in Iran has suffered a catastrophic loss during the last winter. Out of the 10 birds that arrived in November 1990, one to three have been killed by poachers and another four taken alive for a zoological garden, leaving only three to five to migrate back to Siberia! Interestingly, a **Stone-curlew** *Burhinus oedipnemus* colour-ringed as pullus at Methwold, Norfolk, on 9 May 1990, was present at Zeebrugge, Westvlaanderen, on 13 March (being the c 24th record for Belgium), representing the first report of a colour-ringed Stone-curlew outside Britain (Mergus 5: 27-28, 1991). On 9 April, a large flock of 107 **Great Knots** *Calidris tenuirostris* and one **Knot** *C canutus* was recorded at Tarut, north-eastern Saudi Arabia (here, Knot is even rarer than Great Knot). The first **Lesser Yellowlegs** *Tringa flavipes* for the Balearic Islands, Spain, was reported at Albufera, Majorca, on 25 April. A **Terek Sandpiper** *Xenus cinereus* which visited Backwith Pond, Tyne and Wear, Britain, on 15 March was presumably the bird that had spent the winter on the Blyth Estuary, Northumberland, Britain (cf Dutch Birding 13: 31, 1991). Surprisingly, the **Ancient Murrelet** *Synthliboramphus antiquus* returned to Lundy, Devon, on 14 April, providing many British birders with another opportunity to savour this very welcome vagrant

149 Fulvous Whistling Duck *Dendrocygna bicolor*, Aiguamolls de l'Empordà, Spain, 3 April 1991 (Oscar Endtz)

150 Great Knots *Calidris tenuirostris*, Tarut, Saudi Arabia, 9 April 1991 (Arnoud B van den Berg)

(cf Birding World 4: 145-146, 1991). In the Rheindelta, Vorarlberg, Austria, a fine **Great Spotted Cuckoo** *Clamator glandarius* stayed from 21 March until at least 5 April, pleasing many Austrian, German and Swiss birders. On 29 April, an adult male **Citrine Wagtail** *Motacilla citreola* was at Breskens, Zeeland, for just c 30 s, being only the second record for the Netherlands. A singing male **Sardinian Warbler** *Sylvia melanocephala* on Muckleburgh Hill, Weybourne, Norfolk, Britain, on 27 April was unfortunately just a 1-day bird. In France, **Spotless Starling** *Sturnus unicolor* seemed to colonize new sites in Languedoc (cf Dutch Birding 12: 209, 1990) and **Spanish Sparrow** *Passer hispaniolensis* was (re?)discovered at

Bonifacio, Corsica. At least four **Indian Silverbills** *Euodice malabarica* were present at Al Jubayl, Saudi Arabia, in April, presumably constituting the most northern record along the Gulf coast. After the Netherlands (August 1989, considered an escape) and the FRG (January-March 1991), Finland has now also produced a record of **Yellow-throated Bunting** *Emberiza elegans*: on 23 April an adult male was trapped at Hanko (cf Dutch Birding 13: 115, 1991).

I wish to thank Gerard van Aalst, Peter Barthel, Arnoud van den Berg, Max Berlijn and Peter Symens for their help in compiling this review.

Gerald J Oreel, Postbus 51273, 1007 EG Amsterdam, Netherlands

Recente meldingen

Dit overzicht van recente meldingen van zeldzame en interessante vogels in Nederland beslaat voornamelijk de maanden **mei** en **juni 1991**. De vermelde gevallen zijn merendeels niet geverifieerd en het overzicht is niet volledig. Alle vogelaars die de moeite namen om hun waarnemingen aan ons door te geven worden hartelijk bedankt.

Waarnemers van soorten die worden beoordeeld door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna wordt verzocht hun waarnemingen zo spoedig mogelijk toe te zenden aan: CDNA, Postbus 45, 2080 AA Santpoort-Zuid, Nederland. Hiertoe gelieve men gebruik te maken van CDNA-waarnemingsformulieren die eveneens verkrijgbaar zijn bij bovenstaand adres.

DUIKERS TOT VALKEN Op 5 mei werden niet minder dan 32 **Parelduikers** *Gavia arctica* waargenomen bij Camperduin Nh. De waarneming van een **Kuhls Pijlstormvogel** *Calonectris diomedea*, die op 18 mei korte tijd aanwezig was voor de kust bij Camperduin, mag als zeer bijzonder worden beschouwd. **Noordse Pijlstormvogels** *Puffinus puffinus* werden zoals gewoonlijk in lage aantallen gezien. Naast één waarneming op 15 mei waren er negen juni-waarnemingen. **Kuifaalscholvers** *Phalacrocorax aristotelis* waren op 4 en 18 mei (twee adulte exemplaren) bij de Maasvlakte Zh en van 26 tot 31 mei (een onvolwassen exemplaar) langs de Oostvaardersdijk Fl. De **Woudaap** *Ixobrychus minutus* van Alphen aan den Rijn Zh werd pas vanaf 21 juni waargenomen. **Kwakken** *Nycticorax nycticorax* werden gemeld te Vlissingen Z op 10 mei en onvolwassen exemplaren te Emmeloord Fl op 4 juni en bij het Naardermeer Nh op 22 juni. Een **Koereiger** *Bubulcus ibis* zat op 21 juni langs de A7 bij de Wijde Wormer Nh. Na een waarneming van een **Kleine Zilverreiger** *Egretta garzetta* op 16 mei langs de Philipsdam Z, vulden de Oostvaardersplassen Fl zich langzaam met deze soort. Op 8 juni verscheen de eerste, op 16 juni de tweede, op 20 juni verdubbelde dit aantal en op 21 juni

werd de top bereikt met vijf exemplaren. Vanaf begin juni verbleef er ook één bij Nieuwdorp Z. De hoeveelheid wit werd wel erg verblindend toen langs de Oostvaardersdijk eind juni ook nog maximaal vijf **Grote Zilverreigers** *E alba* verschenen. Andere Grote Zilverreigers zaten te Azewijn Gld op 12 mei, Ellewoutsdijk Z op 2 juni, vliegend over de Ankeveense Plassen Nh op 14 juni en in de reigerkolonie bij Nieuwkoop Zh op 15 juni. **Zwarte Ooievaars** *Ciconia nigra* werden gemeld op 2 juni op Terschelling Fr en op 23 juni te Rotterdam Zh. Tot 28 mei werden nog 26 **Ooievaars** *C ciconia* gemeld. Van de **Krooneend** *Netta rufina* mag niet onvermeld blijven dat er opvallend veel meldingen waren van exemplaren 'van beiderlei kunne' langs de Oostvaardersdijk. Van 5 tot 8 mei verbleef een mannetje **Ringsnaveleend** *Aythya collaris* bij Utrecht U. **Witooieenden** *A nyroca* werden gemeld op 18 mei in Scheveningen Zh en op 5 juni bij de kazerne in de Lauwersmeer Gr. **Ijseenden** *Clangula hyemalis* bleven aanwezig te Reeuwijk Zh van 14 tot 24 mei en te IJmuiden Nh tot 22 mei. 30 **Zwarte Wouwen** *Milvus migrans* werden nog gemeld, voornamelijk in mei, evenals de **Rode Wouw** *M milvus* waarvan er 31 doorgegeven werden. Naast enkele broedgevallen in Groningen en Flevoland was er een geringe doortrek van **Grauwe Kiekendieven** *Circus pygargus* tot eind mei. Het vermelden waard is de waarneming van een exemplaar op 18 juni in het Amsterdamsche Veld D. Tot begin juni werden c 40 **Visarenden** *Pandion haliaetus* gemeld. **Roodpootvalken** *Falco vespertinus* waren schaars dit jaar, met meldingen op 1 mei op de Holterberg O, op 4 mei in de Engbertsdijkerven O, op 5 mei te Breskens Z, op 9 mei te Groningen Gr, op 12 mei op Rottumeroog Gr, op 19 mei te Voorst Gld en in de Meinweg L (twee), op 22 mei op de Hoge Veluwe Gld en te Breskens, op 1 juni in het Haaksbergerveen O en op 4 juni te Ritthem Z. Op 30 mei werd nog een laat **Smelleken** *F columbarius* gezien op Rottumeroog. Een **Slechtvalk** *F peregrinus* zat rond 25 mei enige tijd ten oosten van Haarlem Nh. Ook

151 Steltkluut *Himantopus himantopus*, Bergen op Zoom, Noordbrabant, juni 1991 (Jaco Walhout)

op Rottumeroog werden nog late exemplaren gemeld op 3, 10 en 29 mei. Overigens heeft er dit jaar in Nederland een geslaagd broedgeval van deze soort plaatsgehad.

KRAANVOGELS TOT STERNS Van de **Kraanvogel** *Grus grus* waren er nog drie waarnemingen in mei en één in juni. Intrigerend is de waarneming van een overvliegend exemplaar op 7 mei te Sterksel Nb omdat 's avonds op de Strabrechtse Heide Nb, ten noorden van deze plaats, een **adulte Jufferkraanvogel** *Anthropoides virgo* neerstreek. Tot 10 mei werd deze vogel daar zeer vroeg in de ochtend of zeer laat in de avond waargenomen. Voor het 3e opeenvolgende jaar waren er broedgevallen van **Steltkluten** *Himantopus himantopus* in Nederland. Voorts waren er meldingen op 22 mei te Oudega Fr, op 25 mei te Eernewoude Fr, op 3 juni in het Jaap Deensgat Gr, van 4 tot 14 juni langs de Oostvaardersdijk (twee) en op 12 juni te Delft Zh (twee). Dit jaar bleven langdurige observaties van grote groepen **Morinelplevieren** *Charadrius morinellus* uit. Op 8 mei zaten er acht in de Kollumerwaard Gr, op 19 mei drie langs de Ibisweg Fl en/of vier langs de Dodaarsweg Fl en op 22 mei vlogen er 17 langs de Vogelweg Fl, maar liefst 80 langs de Schollevaardersweg Fl en zaten er 15 langs de Ooievaardersweg Fl. Enkel het Jaap Deensgat en omgeving leverde een **Gestreepte Strandloper** *Calidris melanotos* op dit voorjaar, en wel van 24 tot 31 mei. **Breedbekstrandlopers** *Limicola falcinellus* werden opgemerkt bij Garrelswear Gr op 23 mei, in het Jaap Deensgat tussen 24 en 27 mei (maximaal twee), op het

terrein van Eemshaven-Oost Gr tussen 25 mei en 1 juni en te Sneek Fr op 12 juni. Er waren meldingen van **Poelruiters** *Tringa stagnatilis* op 18 mei langs de Oostvaardersdijk, op 22 mei te Delft, op 26 mei en 22 en 23 juni in het Jaap Deensgat en op 16 en 19 juni te Oudega. Een **Terekruiter** *Xenus cinereus* was op 17 mei gedurende 10 min aanwezig in de Steenwaard bij Culemborg Gld. **Grauwe Franjepoten** *Phalaropus lobatus* zaten op 5 mei langs de Philipsdam, van 19 mei tot 5 juni in het Jaap Deensgat (twee), op 1 juni bij de Molenplaat Nb, op 2 juni te Oudega en op 11 juni op het Oostvaardersdiep Fl. Bij Camperduin werden op 11 en 21 mei (beide keren twee) **Middelste Jagers** *Stercorarius pomarinus* en op 2 juni een **Kleinste Jager** *S longicaudus* gemeld. **Geelpootmeeuwen** *Larus cachinnans* zaten onder meer bij de Dintelhaven Zh en te Zeewolde Fl. **Lachsterns** *Gelochelidon nilotica* werden gezien bij Katwijk Zh op 7 mei, langs de Knardijk Fl op 9 mei, in Breskens op 9 en 12 mei, in het Jaap Deensgat van 1 tot 8 juni en bij Camperduin op 2 juni. **Reuzensterms** *Sterna caspia* werden gezien te Breskens op 7 en 9 mei, langs de Oostvaardersdijk van 26 mei tot 1 juni (twee) en te Hulshorst Gld (eerste zomer) op 5 juni. De weinige **Witwangsterns** *Chlidonias hybridus* betroffen exemplaren te Breskens op 22 mei, in het Jaap Deensgat op 1 juni en langs de Oostvaardersdijk op 2 juni (twee). Een **Witvleugelstern** *C leucopterus* werd op 2 juni ten noordwesten van Ellewoutsdijk Z gezien.

152 Witoogend *Aythya nyroca*, Scheveningen, Zuidholland, 18 mei 1991 (Mike Weston)

153 Bijeneters *Merops apiaster*, Rottumeroog, Groningen, 21 juni 1991 (Koen van Dijken)

154 Krekelzanger *Locustella fluviatilis*, Zuidbroek, Groningen, juni 1991 (Leo J R Boon)

BIJENETERS TOT GORZEN Op 22 mei werden de eerste **Bijeneters** *Merops apiaster* gemeld te Breskens (vijf). Tot ieders genoegen bleef het daar niet bij. Van 23 tot 28 mei zaten negen exemplaren in en bij Kreileroord Nh. Daarnaast waren er waarnemingen in de AW-duinen Nh op 27 mei (twee), op Schiermonnikoog Fr op 31 mei (twee) en 2 juni, bij de Wassenaaarse Slag Zh op 11 juni, in het Wormer- en Jisperveld Nh op 17 juni en op Rottumeroog op 21 juni (vijf). Opvallend was de waarneming van drie langsvliegende **Hoppen** *Upupa epops* bij Julianadorp Nh op 21 mei. De gehele maand mei werden nog **Draaihalzen** *Jynx torquilla* op doortrek waargenomen. Helaas beperkt tot één waarnemer was de **Rotszwaluw** *Ptyonoprogne rupestris* die op 5 juni temidden van Huiszwaluwen *Delichon urbica* langs Breskens vloog. Nu eens niet te Breskens waren de **Roodstuitzwaluwen** *Hirundo daurica* die op 19 mei op Vlieland Fr, op 23 mei te Maartensdijk U (twee) en op 17 juni over Koudekerke op Walcheren Zvlogen. **Roodkeelpiepers** *Anthus cervinus* werden gemeld op 9 mei op Tiengemetten Zh, op 18 en 29 mei te Breskens, op 25 mei in Budel-Dorplein Nb en op 30 en 31 mei op Rottumeroog. De enige **Noordse Nachtegaal** *Luscinia luscinia* die ons bereikte èn bezocht kon worden zat van 29 mei tot zeker 17 juni in het Stadspark te Groningen. Minder bezoekbaar was de **'Blonde' Tapuit** *Oenanthe hispanica/pleschanka* die op 6 juni op Rottumeroog gefotografeerd kon worden. Op 21 juni was er nog een **Beflijster** *Turdus torquatus* aanwezig in de HW-duinen Zh. Een **Grijsrug- of Tuinlijster** *T hortolorum* die van 16 tot 18 mei in Hoofddorp Nh zong, betrof vermoedelijk een ontsnapte kooivoegel. Tot de jaarlijkse zomergasten behoort tegenwoordig ook de **Krekelzanger** *Locustella fluviatilis*. Op 1 juni werd er één gehoord bij Zuidbroek Gr. Vergelijkbaar met de situatie van vorig jaar in Flevoland dook er op 5 juni een tweede op, enkele 100en m verder. Tot zeker 16 juni waren ze daar aanwezig. Een **Orpheusspotvogel** *Hippolais polyglotta* was van 31 mei tot 3 juni aanwezig op Schiermonnikoog. Een zingende **Bergfluitier** *Phylloscopus bonelli* werd op 11 mei geclaimd in de Kennemerduinen Nh. De opmars van de **Buidelmees** *Remiz pendulinus* ging dit jaar gestaag verder hoewel het eerder een aandikken van de populatie in het oosten van het land is dan een uitbreiding van het areaal naar het westen. **Roodkopklauwieren** *Lanius senator* verschenen op 2 juni in het Haaksbergerveen en op 6 juni op Rottumeroog. In mei werden nog op verschillende plaatsen in Noordbrabant en op de Veluwe Gld groepjes **Grote Kruisbekken** *Loxia pytyopsittacus* gezien. Hieronder bevonden zich ook juveniele exem-

155 Roodkopklauwier *Lanius senator*, Rottumeroog, Groningen, 6 juni 1991 (Koen van Dijken)

plaren. Hoewel het beeld niet volledig is, lijkt het een zeer goed jaar voor de **Roodmus** *Carpodacus erythrinus*. Vanaf 19 mei werden regelmatig zingende exemplaren en paartjes in Flevoland gezien (c 10 plaatsen). Overigens werden Roodmussen gezien en gehoord op de Waddeneilanden (c 10), bij Den Haag Zh (twee), op de Maasvlakte en te Castricum Nh. Op 30 april en 1 mei werd een **Pallas' Roodmus** *C. roseus* gefotografeerd te Lauwersoog Gr. Zoals gewoonlijk lopen de meningen over de 'wildheid' van deze vogel sterk uiteen. Het aantal meldingen van doortrekkende **Ortolanen** *Emberiza hortulana* in mei bleef laag. De laatste waarnemingen buiten de broedgebieden werden gedaan op 20 en 29 mei. Drie **Dwerggorzen** *E pusilla* werden op 10 mei op het terrein van Eemshaven-Oost gemeld. Omstreeks 18 mei werd er op Vlieland een zingend mannetje **Bruinkopgors** *E bruniceps* waargenomen.

Eugène van der Burg, Vlietstroom 147, 2401 VD Alphen aan den Rijn, Nederland
 Ruud M van Dongen, Albertusstraat 4, 5261 AD Vught, Nederland
 Peter W W de Rouw, Warande 23, 3705 ZB Zeist, Nederland

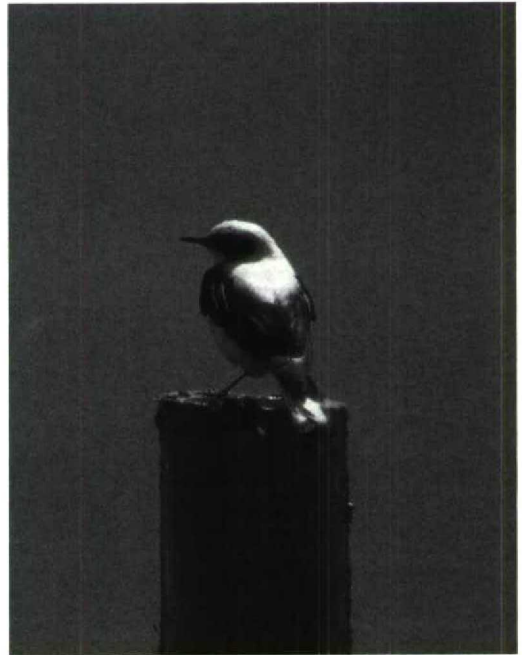
DB-Actueel

Blonde Tapuit in België Op 24 juli 1991 werd in Bastogne Lux, België, een mannetje Blonde Tapuit *Oenanthe hispanica* ontdekt. Hiermee kon een nieuwe soort op de Belgische lijst worden bijgeschreven. De vogel bleef tot en met 29 juli. Nederland kent vijf gevallen maar op 6 juni 1991 werd op Rottumeroog Gr een 'Blonde' Tapuit *O hispanica/pleschanka* waargenomen (cf Recente meldingen). De specifieke identiteit van deze vogel is (nog) onbekend; de CDNA studeert nog op de gemaakte foto's.

Flevoland... of Camargue? Op 8 juni 1991 werd langs de Oostvaardersdijk Fl een Kleine Zilverreiger *Egretta garzetta* waargenomen. Deze vogel was de eerste van een steeds groter wordend groepje van maximaal vijf Kleine Zilverreigers die tenminste tot en met eind augustus aanwezig waren. Bovendien bevonden zich op dezelfde plaats vanaf eind juni maximaal vijf Grote Zilverreigers *E alba*. Met een beetje geluk kon men, meestal ter hoogte van kilometerpaal 23.5, 'Zuideuropese taferelen' aanschouwen van wel negen zilverreigers tegelijk.

Dit is de eerste keer dat dergelijke aantallen zilverreigers in Nederland op één plaats te zien zijn. Volgens een terreinbeheerder van de Oostvaardersplassen zouden de Grote Zilverreigers een mislukte broedpoging hebben gedaan tegenover observatiehut 'De Grauwe Gans' aan de Knardijk. De Kleine Zilverreigers hebben waarschijnlijk alleen overzomerd.

KLM stopt met transport van wilde vogels In 1990 besloot Lufthansa te stoppen met het vervoer van in het wild gevangen vogels. In juli 1991 werd bekend gemaakt dat met onmiddellijke ingang ook de KLM daarmee stopt. De aanleiding was een hoge boete die de KLM in Londen kreeg vanwege de dood tijdens een transport van een groot aantal tropische vogels. Het is te hopen dat ook andere luchtvaartmaatschappijen het transport van wilde vogels staken. Niet alleen gedurende een transport

156 Blonde Tapuit *Oenanthe hispanica*, Bastogne, Luxembourg, België, 23 juli 1991 (Luc Verroken)

sterven immers vaak veel vogels maar ook in de perioden daarvoor en daarna. Een aantal soorten wordt door de vogelhandel zelfs in het voortbestaan bedreigd. Voor vogelaars in Nederland wordt door het stopzetten van het vervoer de kans kleiner om in het veld, met name op en rond Schiphol, geconfronteerd te worden met vogels waarvan de herkomst dubieus is.

Corrigenda

In het onderschrift van plaat 88 (Dutch Birding 13: 81, 1991) is een fout geslopen: Leo J R Boon (en niet Hans Gebuis) maakte de foto van de Jufferkraanvogels *Anthropoides virgo* bij Asten, Noordbrabant, in september 1989. Onze excuses voor deze vergissing. REDACTIE

Graag maken we de lezer erop attent dat de Humes Bladkoning *Phylloscopus humei* die tijdens de winter van 1990/91 in de HW-duinen, Zuidholland, verbleef, aanwezig was vanaf 11 december 1990 tot in januari 1991 (cf Dutch Birding 13: 34, 38, 1991). REDACTIE

DUTCH BIRDING SERVICE KIJK EN VERGELIJK !

DUTCH BIRDING in samenwerking met DANUBIA BELGIUM

NIEUW ! ZEER LAAGGEPRIJSD NIEUW !

BAUSCH & LOMB ELITE LEVENSLANGE GARANTIE

10 x 42 (rubber) lederen etui
8 x 42 (rubber) lederen etui

NLG
BEL VOOR PRIJSOPGAVE
BEL VOOR PRIJSOPGAVE

LEICA 30 JAAR GARANTIE

10 x 42 BGA (rubber) + speciale tas

BEL VOOR PRIJSOPGAVE

ZEISS WEST 30 JAAR GARANTIE

10 x 40 BGAT (rubber) + speciale tas
7 x 42 BGAT (rubber)
8 x 56 BGAT (rubber)
15 x 60 BGAT (rubber) compleet
10 x 25 B + speciale tas
8 x 20 B

BEL VOOR PRIJSOPGAVE
BEL VOOR PRIJSOPGAVE
BEL VOOR PRIJSOPGAVE
BEL VOOR PRIJSOPGAVE
BEL VOOR PRIJSOPGAVE
BEL VOOR PRIJSOPGAVE

OPTOLYTH 30 JAAR GARANTIE

Alpin 10 x 40 (rubber) + speciaal etui
Alpin 10 x 50 (rubber) + etui
Alpin 12 x 50 (rubber) + etui
Alpin 8 x 40 (rubber) + speciale tas
Touring 10 x 40 BGA (rubber) + speciale tas
Touring 7 x 42 BGA (rubber) + speciale tas
Royal 9 x 63 (rubber)
Telescoop TBS 80 (groen rubber) + 20 x WA lens
Telescoop TBS 80 (groen rubber) + 30 x lens
40 x lens voor TBS 80

755
825
895
745
1595
1325
1495
1848
1690
220

OPTICRON 5 jaar garantie (Japans)

10 x 40 ZWCF (rubber) WA
10 x 50 ZWCF (rubber) WA
8 x 42 ZCF Dioptron WA
10 x 42 ZCF Dioptron WA
10 x 50 ZCF Dioptron WA
Telescoop (45°, 60 mm) + 20-60 x zoomlens

355
365
595
595
625
1045

JAPANESE / RUSSISCHE VERREKIJKERS

8 x 30 Tenta USSR + etui
20 x 70 ZCF + etui
7-15 x 35 ZCF zoom + kompas
8 x 21 mini (rubber) + kompas

110
625
335
315

STATIEVEN

Slik SL 67
505 QF (3,800 gr.)
Slik SEC 16 (met pistoolgreep, 2800 gram)
Autoraamstatief

495
538
415
135

Informatie: Roy de Haas
Telefoon: 03240 - 62819

Prijzen miv. BTW en porto
Wijzigingen voorbehouden

Bovenstaande artikelen kunnen besteld worden door het vereiste bedrag over te maken op giro 4148343 tnv Dutch Birding Association, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, Nederland, o.v.v. het/de gewenste artikel(en). De bestelling wordt binnen drie weken goed verpakt per post thuisbezorgd.

For all that's best in birding

BIRDING WORLD

Identification papers. Photo essays. Conservation news.
Birdwatching holidays. All the latest sightings. Rarity reports.

ANNUAL SUBSCRIPTION (12 ISSUES): £26 , or £45 airmail

To: BIS, Stonerunner, Coast Road, Cley next the Sea, Holt, Norfolk, England NR25 7RZ

Giro (account no. 2102102), or Bank cheque (£ sterling only, cheques to BIS)

Credit card. Type Expiry Date

Card No. Signature

Name

Address

AANBIEDING

Kowa TSN-1 45' + 20-60x zoom, f 1295,-

Kowa TSN-3 45' + 20-60x zoom, f 1995,-

Kowa TS 601 45' + 20-60x zoom, f 825,-

Nieuw van Kowa!!!

Lupinus 8x42 BGA Rubber met tas, f 695,-

Lupinus 10x42 BGA Rubber met tas, f 795,-

Optolyth

Toering 10x40 BGA Rubber met tas, f 1175,-

Toering 7x42 BGA Rubber met tas, f 1195,-

Prijzen incl. BTW

architectura+natura

international booksellers

Leliegracht 44 - 1015 DH Amsterdam-C
Telefoon 020-23 61 86 - Holland

- The Birds of Japan
Mark A Brazil
illustrated by Masayuki Yabuuchi
f 131,95
- A guide to the birds of Nepal
(2nd ed, 1991)
Carol & Tim Inskipp **f 131,95**
- The birds of Pakistan 1
T J Roberts **f 150,80**

IS DIT DE TOEKOMST VAN ANTARCTICA?

Antarctica moet onaangetast blijven en Greenpeace voert daar actie voor. Zoals altijd doen we dat zonder geweld. Maar zonder uw hulp zijn we nergens. Word daarom ook donateur van Greenpeace. Uw gift helpt ons echt enorm.

Ik help Greenpeace en word donateur. Als ik minimaal een tientje stort, krijg ik bovendien 4 x per jaar de Greenpeace kwartaalkrant. Deze bon gaat naar: Greenpeace Nederland, antwoordnummer 10734, 1000 RA Amsterdam. Bellen mag ook: 020-261877.

GREENPEACE

Naam: _____

Adres: _____

Postcode: _____ Plaats: _____

ZONDER UW HULP ZIJN WE NERGENS.

BELGIAN BIRDING MAGAZINE

**DRIEMAANDELIJKS VOGELTIJDSCHRIFT
VOOR ALLE VOGELKIJKERS**

Artikels m.b.t. morfologie, taxonomie, trekgewoonten, gedrag, voorkomen, bescherming, status en nog veel meer over Belgische en West-Palearctische vogels.

Identificatievaria: determinatie van zowel zeldzame als meer frequente vogels.

Recent nieuws over schaarse en zeldzame vogels in België.

**rijk geïllustreerd
met foto's en
tekeningen**

Abonneer u vandaag nog door storting van:
400 Bfr. (België) 500 Bfr. (Buitenland)
op bankrek. 833-4036621-30 of postrek. 000-1621909-69
tnv. **BBM, Oudestraat 18-20 2610 WILRIJK.**

Dappere Dodo!

Uitgestorven, door toedoen van de mens. Dat nooit meer! Het **Zuidhollands Landschap** probeert door aankoop van natuurgebieden in uw eigen omgeving bijzondere planten en dieren te behouden. Uw ondersteuning is daarbij onmisbaar.

**STEUN ONS
ALS BEGUNSTIGER
Bel 010-4135045.**

Jaarlijks onderbreken duizenden vogels hun trek om in het voedselrijke waddengebied hun veren te verwisselen. Rustverstoring in die 'kleedkamer' betekent verstoring in het ruiproces. Hierdoor verliest de vogel z'n weerstand en wordt een gewillig slachtoffer van kou en infecties.

De Waddenvereniging doet alles om rustverstoring tijdens die kwetsbare perioden te voorkomen en houdt daarom het waddengebied nauwlettend in het oog. Wij signaleren elke verandering, zoeken de oorzaken en komen in actie wanneer dat nodig is.

Met uw hulp kunnen we ons werk voortzetten. En krijgen miljoenen planten en dieren de kans om te overleven.

Mijn bijdrage aan die kleedkamer is tenminste f 27,50.*
Noteer mij als lid van de Vereniging tot Behoud van de Waddenzee.

Naam: _____

Adres: _____

Postkode|plaats: _____

Giro|bank: _____

*Voor studenten en 65+ bedraagt het lidmaatschap f 17,50

Landelijke Vereniging
tot Behoud van de Waddenzee.
Het Waddenhuis,
Antwoordnummer 90,
8800 XT Harlingen.

DOE OOK WAT VOOR HET WAD!

Dutch Birding

Postal address Dutch Birding, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, Netherlands

Fax address Dutch Birding, c/o IVN (Paul Böhre), Amsterdam, Netherlands, +31-206266091

Editorial secretariat Gerald Oreel (+31-206730710)

Editors Arnoud van den Berg, Tom van der Have, Graham Holloway, André van Loon, Gerald Oreel, Frank Rozendaal and Hans Schekkerman; DB Actueel: Max Berlijn, Ruud van Dongen and Jaap Eerdmans

Photographic editor René Pop, Floris Burgwal 54, 2907 PH Capelle aan den IJssel, Netherlands (+31-104508879)

Production and lay-out André van Loon (+31-206997585) and René van Rossum

Advertising Roy de Haas (+31-324062819)

Editorial assistants Klaas Eigenhuis, Ted Hoogendoorn, Edward van IJzendoorn, Karel Mauer and Hans van der Meulen

Subscriptions 1991: NLG 45 (Netherlands) or BEF 900 (Belgium) annually; NLG 50 (other countries inside Europe) and NLG 55 (countries outside Europe). Giro account (Netherlands) 41 48 343; giro account (Belgium) 000 1592468 19; bank account 54 93 32 065 of Algemene Bank Nederland (Amsterdam). Accounts are in name of Dutch Birding Association, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, Netherlands. Payment may also be made by Access, Eurocard, MasterCard or Visa credit card. Please indicate account number and expiry date and append signature. Note: This method of payment is not applicable to subscribers resident in the Netherlands and Belgium.

For subscriptions, information and changes of address, please write to: Dutch Birding, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, Netherlands.

Dutch Birding is a bimonthly journal with issues in February, April, June, August, October and December. It publishes articles and notes on morphology, systematics, occurrence and distribution of birds in the Netherlands and Europe and elsewhere in the Palearctic region. It also publishes contributions on birds in the Asian-Pacific region.

Manuscripts should be typewritten with double line-spacing and wide margins on both sides.

A schedule of payment rates for authors, photographers and artists is available from the editorial secretariat.

Dutch Birding Association

Address Dutch Birding Association, Postbus 75611,
1070 AP Amsterdam, Netherlands

Dutch Birding Association is sponsored by
Nuts Ziektekostenverzekering NV

Board Paul Knolle (president), Enno Ebels (secretary), Arnold Veen (treasurer), Paul Böhre (public relations), Arnoud van den Berg, Roy de Haas, Peter Meijer, Gerald Oreel and Frank Rozendaal

Board assistants Eugène van der Burg, Ron van den Enden, Leo Heemskerk, Ferry Ossendorp, Wim van der Schot, Kees Tiemstra, Dieuwke van der Veen and Peter van der Wolf

Travel-report service Dirk de Moes, Dartheideweg 2, 3956 NN Leersum, Netherlands (+31-343017115)

Dutch Rarities Committee

Address CDNA, Postbus 45, 2080 AA Santpoort-Zuid, Netherlands

Members Arnoud van den Berg (chairman), Pieter Bison (secretary +31-206715783), Rolf de By (archivist), Klaas Eigenhuis, Cock Reijnders, Kees Roselaar, Hans Schekkerman and Gerard Steinhaus

© 1991 Stichting Dutch Birding Association. The copyright of the photographs and drawings remains with the photographers and artists. ISSN 0167-2878.

Printed by Albédon/Klop BV, Postbus 3211, 2220 CE Katwijk, Netherlands

Dutch Birding

Jaargang 13 nummer 4 augustus 1991 *Volume 13 number 4 August 1991*

Artikelen

- 121 Aspects of identification of Crested Coot *Dick Forsman*
125 Siberische Strandloper te Philippine in september 1989 *Luc Bekaert*
128 Recognition of Icelandic Black-tailed Godwit and its occurrence in the Netherlands *C S (Kees) Roselaar & Gerrit J Gerritsen*
135 Rotskruiper in Amsterdam in winters van 1989/90 en 1990/91 *Jos W M van de Staaij & Wim Fokker*

Mededelingen

- 139 Transatlantic vagrancy of adult White-rumped Sandpipers in early autumn *C C Moore*
141 Gedeeltelijk albinistische Temmincks Strandloper bij Oudega in mei 1991 *Thijmen de Groot*
141 Melanistische Kokmeeuw bij Borssele in juni 1989 *Jaco Walhout*
143 Separation of Cuckoo and Oriental Cuckoo *Peter R Kennerley & Paul J Leader*

Brieven

- 145 Yellow-legged Gulls in Poland: a comment *Przemyslaw Chylarecki & Arkadiusz Sikora*

Mystery photographs

- 148 Mystery photograph 41: Greylag Goose *Arnoud B van den Berg*

Varia

- 150 Arabian Gulf *Arnoud B van den Berg*

Recensies

- 152 *A guide to birdwatching in Hungary* door G Gorman *André J van Loon*

Aankondigingen

- 152 Biology and Conservation of Small Falcons; Jubileumsymposium NJN-VWG; Third Forktail/Leica Award

DBA-nieuws

- 153 Adreswijziging Dutch Birding Travel-Report Service; Change of address Dutch Birding Travel-Report Service; Meerjarig sponsorcontract met Nuts Ziektekostenverzekering ondertekend; Avondlezingen gedurende Euro Bird Week; Evening lectures during Euro Bird Week

Verzoeken

- 154 Marked Griffon Vultures in Spain

Recent WP reports

- 154 Recent WP reports: March and April 1991 *Gerald J Oreef*

Recente meldingen

- 156 Recente meldingen: mei en juni 1991 *Eugène van der Burg, Ruud M van Dongen & Peter W W de Rouw*

DB Actueel

- 160 Blonde Tapuit in België; Flevoland... of Camargue?; KLM stopt met transport van wilde vogels

- 160 **Corrigenda**